

KALLELSE

Servicenämnden

Sammanträdesdatum: 2023-10-12

Tid	Kl. 08:30
Plats	A-salen, Medborgarhuset, Alafors
Ledamöter	Sune Rydén KD, ordförande Jessika Loftbring C Peter Lidström S Gay Johansson M Ronald Sandgren M Claes Mellander SD
Ersättare	Sari Andersson S Anders Börjesson V Ronny Alm SD Patrik Engelin KD Brita Karlsson FiA Bengt Lundberg S Lena Zachrisson FiA
Övriga	Maria Augustsson, förvaltningschef Tony Jönsson, verksamhetschef fastighet och IT Linda Widmark, verksamhetschef stab Sofie Axelsson, verksamhetschef kost Maria Palm, sekreterare Övriga, se föredragningslistan

Förhinder anmäls till Maria Palm tel 072 588 3510, maria.palm@ale.se

Sune Rydén (KD)
ordförande

Ärenden	Föredragande	Tid
---------	--------------	-----

A Upprop

B Justering

Agenda

1	Fastställande av föredragningslistan	2023/1		
2	Påminnelse om jävsbestämmelser	2023/8		4
3	Information om introduktion till verksamhetsstöd			
4	Utredning om biltvätt inom fordonsorganisationen	2023/122	Linda Widmark, verksamhetschef	5 - 8
5	Utredning om samordnad varudistribution	2023/121	Linda Widmark, verksamhetschef	9 - 11
6	Delårsbokslut 2 - 2023 Servicenämnden	2023/126	Maria Augustsson, förvaltningschef Boris Gorgijevski, controller	12 - 37
7	Handlingsplan utifrån ekonomiskt underskott		Maria Augustsson, förvaltningschef	
8	Information om nämndplan och budget 2024	2023/3	Maria Augustsson, förvaltningschef	
9	Redovisning av pågående projekt / lokalförsörjningsplan 2023	2023/7	Tony Jönsson, verksamhetschef fastighet och IT	

FÖREDRAGNINGSLISTA

Servicenämnden

Sammanträdesdatum: 2023-10-12

Ärenden			Föredragande	Tid
10	Information från förvaltningen 2023	2023/3	Maria Augustsson, förvaltningschef	
11	Information om avsägelse	2023/113		38
12	Beslut om sammanträdestider 2024 servicenämnden	2023/94		39 - 40
13	Information om sammanträdestider servicenämndens arbetsutskott 2024	2023/128		41 - 43
14	Redovisning av delegeringsbeslut 2023	2023/4		44 - 45
15	Redovisning av underrättelser, beslut och domar 2023	2023/5		46 - 99

Servicenämndens ordförande påminner nämndens ledamöter och ersättare om kommunallagens bestämmelser om jäv:

Kommunallagen (2017:725) 6 kap.

28 § En förtroendevald är jävig, om

1. han eller hon eller någon närstående är part i ärendet eller annars kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning,

2. han eller hon eller någon närstående är eller har varit ställföreträdare eller ombud för en part i ärendet eller för någon annan som kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning,

3. ärendet rör tillsyn över sådan kommunal verksamhet som han eller hon själv är knuten till, eller

4. det finns någon annan särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas.

Lag (2022:638).

29 § Om det är uppenbart att frågan om opartiskhet saknar betydelse, ska nämnden bortse från jäv.

30 § En förtroendevald som är jävig i ett ärende hos en nämnd får inte delta eller närvara vid handläggningen av ärendet. Den förtroendevalde får dock vidta åtgärder som inte någon annan kan utföra utan att handläggningen försenas avsevärt.

Den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne ska självmant uppge det.

Har det uppkommit en fråga om jäv mot en förtroendevald och har någon annan inte trätt i dennes ställe, ska nämnden snarast besluta i jävsfrågan. Den som jävet gäller får delta i prövningen av jävsfrågan endast om nämnden annars inte är beslutsför och någon annan inte kan tillkallas utan olägligt uppskov.

Serviceförvaltningen

Diarienummer: 2023/122

Datum: 2023-10-05

Verksamhetschef, Linda Widmark

Servicenämnden

Utredning om biltvätt inom fordonsorganisationen

Förslag till beslut

Serviceförvaltningen föreslår att servicenämnden beslutar att behålla fordonsvård i kommunens regi och att uppdraget därmed är fullgjort.

Motivering till beslut

Bedöms ej tillämplig i detta ärende.

Sammanfattning

Servicenämnden har under 2023 givit serviceförvaltningen och verksamhet verksamhetsstöd i uppdrag att utreda biltvätten som idag huseras inom en enhet i verksamhetsstöd. Utredningen har jämfört det nuvarande uppdrag som hanteras i intern regi med de faktorer som ett externt upphandlat alternativ skulle kunna innebära utifrån såväl ekonomiska, sociala och hållbara aspekter. Dock med reservation till att en upphandling av extern leverantör inte är genomförd utifrån LoU.

Nedan presenteras de interna utgifter som nuvarande lösning innebär samt en kvalificerad bedömning av externa alternativ och aspekter som behöver kravställas i en kommande upphandling. Att ange kostnadsförslag för de externa aspekterna är inte möjligt utan en genomförd upphandling vilket verksamheten vid beslut får påbörja tillsammans med upphandlingsenheten.

Verksamhetsstöd har inte möjlighet att inom budget 2024 hantera fördyrande alternativ inom given budgetram utan behöver i så fall se över möjligheter för utökad ram. Att behålla administrationen som rör avtal och kontroll av upphandlad leverantör bedöms sårbar och inte ekonomisk försvarbar då det rör del av två tjänster. Förslaget är i så fall att respektive ansvarig verksamhet som har fordon tar tillbaka det ansvaret och själva hanterar administrationen runt fordonen, i kombination med att biltvätten utförs av extern leverantör. Av de chaufförer som idag främst kör olika transporter har två av tre medarbetare del av tjänst som används inom fordonsvård/biltvätt. Denna behöver i så fall ses över då det utrymmet försvinner i alternativet att extern leverantör tar över funktionen. Detta innebär utmaningar med att skapa tjänster utifrån uppdraget ”heltid som norm”. Utifrån nedan beskrivna jämförelse mellan nuvarande interna lösning samt extern upphandlad leverantör bedöms eventuell ekonomisk besparing låg, eventuellt innebär en extern upphandlad leverantör ökade kostnader.

Intern bilvård:

Behov	Förutsättning	Kostnad
Personal, 2 personer	Minst två personer som arbetar med bilvården. Idag även möjlighet till handledning. Idag arbetar ytterligare två personer med serviceavtal, leveranser, fel- och skadeanmälan samt felsökning.	Ca 800 tkr/år
Resursbil	Behövs för att hämta/lämna bilar. Något som verksamheterna därmed slipper göra.	70 tkr/år
Lokal	Lokal för att utföra fordonsvård.	90 tkr
Förbrukningsmaterial	Rengöring, invändigt och utvändigt	50 tkr
Totalt		Totalkostnad: Drygt 1 mkr/år inkl. däckbyten och besiktning mm).

Externa faktorer som behöver kravställas:

- Vävs in i schema med besiktning, däckbyten och skadekontroll vid varje fordonstvätt. Behöver kompletteras i upphandlingen.
- Flexibilitet i schema, kan endast hämtas specifika tider, behöver vara en kravställande faktor. Sker även snabba förändringar inom framförallt socialtjänsten som kräver snabba skiften av fordon.
- Lånebil lämnas vid fordonstvätt för att säkerställa att verksamhet kan vara igång. Extrakostnad som behöver kravställas i upphandling då detta sällan ingår.
- Verksamheten som tar emot lönebidragsanställda, social faktor som är svår att kravställa utifrån socialt ansvar. Går att utveckla ännu mer i intern lösning i samverkan med daglig verksamhet om intresse finns från deras sida.
- Miljökrav på lokal gällande oljeavskiljare mm. I egen regi. Fråga ställd till lokalförsörjning gällande lokalkostnad.
- Kvalitetskontroll intern för att säkra upphandlad leverantör. Uppdrag som sköts av fordon idag behöver hanteras av ansvarig verksamhet (främst socialtjänsten som har majoriteten av kommunens fordon) i förhållande till leverantör. Kommer behöva ha kvar en medarbetare i kommunen.
- Det är inte enbart utvändigt tvätt som behöver upphandlas för att likställa uppdraget med det som utförs internt. Det krävs även resurser som hämtar/lämnar, invändig tvätt och skadebesiktning.

Maria Augustsson
Förvaltningschef

Linda Widmark
Verksamhetschef

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, 2023-10-05

Ärendet

2020 togs beslut som gav service i uppdrag att centralisera en fordonsorganisation efter att en revisionsrapport påtalat ett antal utmaningar som behövde hanteras. Fordonsorganisationen placerades i enhet vaktmästeri och fordon. I nuläget hanterar organisationen kommunens leasade fordon, avtal, service, däckbyte, skadekontroll, försäkringsärenden, fakturering till ansvarig verksamhet samt medverkar vid upphandling av nya fordon. Tillsammans med enhet lokalförvaltning planerades även kommunens laddinfrastruktur som genomfördes under 2021-2023 för att skapa förutsättningar att elektrifiera stora delar av den dåvarande fordonsflottan. Digitala körjournaler infördes efter beslut och är numera installerat i samtliga fordon.

Efter beslutet att skapa en central fordonsorganisation placerades ett antal tjänster, chaufförer, medarbetare som utför biltvätt och samordnare tillsammans som en del av en enhet. Idag består denna del av sex medarbetare, tre chaufförer som kör dagliga transporter avseende antingen kost eller post samt två samordnare och en medarbetare som arbetar med biltvätt. Inom ramen för samordnartjänster ingår operativa inslag, i biltvätten eller i transporterna. Organisationen har för närvarande två personer med lönebidrag och denna del förväntas kunna växa, framför allt i samverkan med daglig verksamhet, om erforderliga beslut fattas.

Ekonomisk bedömning

I nuläget finansieras fordonsorganisationen via en månatlig avgift som verksamheterna med fordonsbehov bekostar. Då ingår servicen beskriven ovan samt fordonsvård var sjätte vecka där det samtidigt genomförs en okulär besiktning, mindre servicetjänster samt invändig och utvändigt tvätt. Ska detta utföras av extern leverantör behöver hela paketet som är beskrivet under rubriken *Externa faktorer som behöver kravställas* ingå. Något som är svårt att beräkna kostnaden för innan en upphandling är utförd.

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Hållbarhetsperspektiv

Inom ramen för fordonsvård krävs det speciella förutsättningar i lokalerna som används avseende oljeavskiljare. Detta har varit en utmaning då det inte finns i speciellt många av

kommunens lokaler. För närvarande huserar fordonstvätten i hyra lokaler för att nå de miljömål som krävs. Utredning för att bygga om en av kommunens interna fastigheter är gjort där det bedömdes alltför kostsamt att installera oljeavskiljare sett i perspektiv till hur lång avskrivningstid fastigheten har samt att tomten ligger med framtida detaljplan i Älvängen. Oljeavskiljare behöver kravställas av extern leverantör.

Lagstiftning och kommunala styrdokument

Beslut i förvaltningsledningen den 6 april 2020 gällande:

- Service får i uppdrag att ta fram en plan för att centralisera och genomföra en mer effektiv bilanvändningen, mindre stillastående bilar.
- Sjösättning till hösten.
- Strategiska medel för igångsättning.

Remissyttrande

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Behandlad enligt MBL

Bedöms ej tillämplig i detta ärende.

Förvaltningens bedömning

Serviceförvaltningen föreslår att servicenämnden beslutar att behålla fordonsvård i kommunens regi utifrån beslutsunderlag presenterat nedan. Utifrån de ekonomiska, sociala och hållbara aspekter som utredningen beskriver ovan bedöms den interna organisationen vara kostnadseffektiv, skapa möjligheter till handledning för medarbetare som behöver stöd samt ha möjlighet att arbeta utifrån hållbara aspekter som krävs.

Serviceförvaltningen

Diarienummer: SERN.2023/121

Datum: 2023-10-05

Verksamhetschef, Linda Widmark

Servicenämnden

Uppdrag utred möjligheter till samordnad varudistribution

Förslag till beslut

Serviceförvaltningen föreslår att servicenämnden beslutar att låta förvaltningen se över de interna samordningsmöjligheterna inom serviceförvaltningen och att uppdraget därmed anses fullgjort.

Motivering till beslut

Bedöms ej tillämplig i detta ärende.

Sammanfattning

Servicenämnden har under 2023 givit serviceförvaltningen och verksamhet verksamhetsstöd i uppdrag att utreda samordnad varudistribution. Verksamheten kommer att i reviderad organisation se över möjligheten att samordna delar av förvaltningens nuvarande transporter, till exempel post och kost. Detta gemensamt med nämnduppdraget att se över ruttoptimering av transporter kommer utredas under 2024. Innebär däremot samordnad varudistribution att hantera större behov av samordning av varor finns det idag ingen organisatorisk möjlighet att ta emot uppdraget utan att se över resurser och lokalbehov. Delar som behöver utredas:

Centrallager och godsmottagning	Svårighet att beräkna lokalkostnad, finns i nuläget ingen lokal. Kräver lastkaj, truck med mera för att ta emot för större gods.	Exemplifiera med kostnad för matservice.
Transporter	Vi transport av livsmedel krävs transporter som klarar obrutna kylkedjor.	Lätta lastbilar, minst 450 tkr. Kostnad för extrautrustning tillkommer.
Kontorsservice	Kommunen hade tidigare en service som hanterade kontorsmaterial. Detta beställs idag av respektive verksamhet bedöms fungera bra.	Återinförande av kontorsservice kräver minst två tjänster (heltid som norm). Kostnad, ca 1,2 mkr.
Inköp stor lastbil	Behövs för att kunna hantera större transporter och säkra en bra arbetsmiljö samt viktkrav.	Kostnad, ca 1 mkr.

	Därmed behov av chaufförer med C-körkort.	
Ruttoptimering	Använda digitala körjournaler för att effektivisera logistik och samordna transporter	Avsätta del av tjänst som tillsammans med konsult utreder transporterna i Ale kommun. Har gjorts i andra kommuner och skapat bra effekt.

Maria Augustsson

Linda Widmark

Förvaltningschef

Verksamhetschef

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, 2023-10-05

Ärendet

I november 2020 lades dåvarande kontorsservice ner vars uppdrag till viss del gick ut på att vara godsmottagning för kommunen. Kontorsservice bestod av tre medarbetare, en chaufför som körde post och två administratörer som hanterade beställning av kontorsmaterial, hantering av tjänstekort, kopiering samt posthantering. I dåvarande lösning diskuterades behov av adekvata lokaler som kunde tillgodose en bra arbetsmiljö, något som behöver utredas vidare vid beslut. Det som krävs för att kunna hantera gods för samordning av varor är en lokal med kontorsplatser och lastkaj. Då kontorsservice lades ner omdirigerades flera av transporterna som tidigare hade levererat till Alafors kommunhus direkt till de objekt som hade beställt varor. Ska en samordnad varudistribution ske med andra transporter än de som ingår i verksamhetsstöd behövs ovan nämnda resurser, vilket verksamheten idag saknar.

Ekonomisk bedömning

I nuläget finansieras fordonsorganisationen via en månatlig avgift som verksamheterna med fordonsbehov bekostar. Då ingår servicen beskriven ovan samt fordonsvård var sjätte vecka där det samtidigt genomförs en okulär besiktning, mindre servicetjänster samt invändig och utvändig tvätt. Ska detta utföras av extern leverantör behöver hela paketet som är beskrivet under rubriken *Externa faktorer som behöver kravställas* ingå. Något som är svårt att beräkna kostnaden för innan en upphandling är utförd.

Hållbarhetsperspektiv

Inom ramen för fordonsvård krävs det speciella förutsättningar i lokalerna som används avseende oljeavskiljare. Detta har varit en utmaning då det inte finns i speciellt många av kommunens lokaler. För närvarande huserar fordonstvätten i hyra lokaler för att nå de miljömål som krävs. Utredning för att bygga om en av kommunens interna fastigheter är gjort där det bedömdes alltför kostsamt att installera oljeavskiljare sett i perspektiv till hur lång avskrivningstid fastigheten har samt att tomten ligger med framtida detaljplan i Älvängen. Oljeavskiljare behöver kravställas av extern leverantör.

Lagstiftning och kommunala styrdokument

Beslut i förvaltningsledningen den 6 april 2020 gällande:

- Service får i uppdrag att ta fram en plan för att centralisera och genomföra en mer effektiv bilanvändningen, mindre stillastående bilar.
- Sjösetting till hösten.
- Strategiska medel för igångsättning.

Remissyttrande

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Behandlad enligt MBL

Bedöms ej tillämplig i detta ärende.

Förvaltningens bedömning

Serviceförvaltningen föreslår att servicenämnden beslutar att låta förvaltningen se över de interna samordningsmöjligheterna inom serviceförvaltningen och att uppdraget därmed anses fullgjort. Uppdraget kommer även att implementeras i nästa års mål avseende översyn för ruttoptimerade transporter.

Serviceförvaltningen

Diarienummer: SERN 2023/126

Datum: 2023-10-05

Förvaltningschef, Maria Augustsson

Servicenämnden

Förslag till beslut

Servicenämnden beslutar att godkänna delårsbokslut 2 för 2023

Motivering till beslut

Bedöms ej tillämplig i detta ärende.

Sammanfattning**Mål och uppdrag**

De mål och uppdrag som riktats till servicenämnden från kommunfullmäktige pågår enligt plan. Uppdraget vad gäller att genomföra en genomlysning av hela organisationen har avslutats.

Ekonomi

Servicenämnden prognostiserar en negativ avvikelse mot budget. Merparten av avvikelsen härleds till verksamhetsområde Fastighet och IT. Fastighetsverksamheten har ackumulerat en negativ avvikelse mot budget under perioden och en negativ prognos vid årets slut. Det finns flera faktorer som orsakar underskottet. Förbättrad systematik i tillsynen av kommunens fastigheter har lett till upptäckten av omfattande bister som behövt åtgärdas. Kommunens fastigheter har ett omfattande underhållsbehov som har byggts upp under flera år, denna underhållsskuld måste åtgärdas för att undvika ytterligare kostnader i framtiden. Underhållskostnaderna har därför ökat men även omfattande prisökningar påverkar verksamhetens ekonomi negativt. Slutligen så har internhyran satts för lågt i förhållande till fastighetsverksamhetens kostnader. Vid beräkningen av årets internhyra räknades inte verksamhetens samtliga kapitalkostnader med i internhyresmodellen. Detta har resulterat i att fastighetsverksamheten fått 1,1 Mkr för lite i intäkt från övriga förvaltningar.

IT-enheten förväntas avsluta året med en negativ avvikelse mot budget. Orsaken till detta är interimslösningen för enhetens chefskap. Avgångsvederlag har betalats ut till föregående chef och tillförordnade enhetschef har hyrts in från bemanningsföretag sedan maj månad. Denna lösning har varit ekonomiskt kostsam för både enheten och förvaltningen som helhet. En kostsam lösning men som bedöms som nödvändig för att säkerställa IT-enhetens ledning och styrning.

Personal

Sjukfrånvaron i Serviceförvaltningen låg under uppmätt period på 9,61 % vilket är en minskning från föregående år samma period med 1,51%. Dock ligger förvaltningen över genomsnittet för Ale kommun som är 8,79 % vilket beror på att sjukfrånvaron i

kostverksamheten är fortsatt hög. Under perioden har dock korttidsfrånvaron minskat men långtidsfrånvaron ökat. Arbetet med att öka frisknärvaron pågår fortsatt.

Övrigt som är av intresse såsom större händelser som påverkat nämndens arbete eller andra större förändringar

Servicekommittén har under perioden färdigställt nytt styrdokument "riktlinjer för lokalförsörjning" och beslut om antagande togs av kommunfullmäktige den 11 september. Styrdokumentet är en väsentlig del i att tydliggöra och säkra lokalförsörjningsprocessen och det framtida behovet av lokaler.

IT-enheten har tillsammans med serviceförvaltningen under perioden påbörjat en utredning om kommunens framtida IT-organisation bland annat genom att tydliggöra uppdraget och skapa underlag för rekrytering av ny IT-chef. Utredning genomförs i nära samverkan med kommunstyrelseförvaltningen och dess digitaliseringsenhet och rekrytering av ny IT-chef kommer att genomföras under resterande period 2023.

En omfattande förändring pågår också inom verksamhetsstöd där fyra enheter blir tre. Verksamheten byter namn till verksamhetsservice och enheterna kommer att benämnas serviceenhet gul, röd och grön på grund av att fler yrkeskategorier ryms inom samma enhet. Förhandling med facken förväntas vara klar i mitten av september månad.

Maria Augustsson

Förvaltningschef

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, 2023-10-05

Delårsbokslut 2 2023

Beslutet skickas till:

För vidare hantering:
Kommunfullmäktige
Kommunstyrelsen

Ärendet

Serviceförvaltningen har enligt anvisningar sammanställt delårsbokslut 2 för 2023.

Ekonomisk bedömning

Förvaltningens prognostiserar en negativ avvikelse mot budget. Merparten av avvikelsen härleds till verksamhetsområde Fastighet och IT.

I prognosen har förvaltningen valt att inte boka upp eventuellt beviljande av statligt elprisstöd eftersom tilldelande ännu är osäkert. Om Ale kommun mottar elprisstöd under året får detta en positiv inverkan och nuvarande prognostiserade underskott behöver omvärderas.

Vid föregående bokslut har behovet att kunna budgetera för utvecklingskostnader samt en post för oförutsedda händelser särskilt betonats. Nuvarande prognos illustrerar dock hur svår denna ambition är att förverkliga då ekonomiskt utrymme saknas i dagsläget. På längre sikt är förhoppningen att förändringsåtgärder skapar utrymme för avsättande av budgetmedel till utvecklingskostnader och oförutsedda händelser (se delårsbokslut 1 för exempel på förändringsåtgärder).

Invånarperspektiv

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Hållbarhetsperspektivet

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Lagstiftning och kommunala styrdokument

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Remissyttrande

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag

Behandlad enligt MBL

Bedöms ej tillämplig i detta ärende.

Förvaltningens bedömning

Serviceförvaltningen föreslår att servicenämnden godkänner delårsbokslut 2 för 2023.

Servicenämnden

Delårsbokslut 2 - 2023

Innehållsförteckning

1	Periodens verksamhet - Sammanfattning.....	4
2	Mål och uppdrag.....	6
3	Analys och förslag för framtiden	9
4	Basverksamhet.....	10
5	Ekonomisk analys	12
6	Personalanalys	16
7	Tillitsdialog.....	23

1 Periodens verksamhet - Sammanfattning

1.1 Sammanfattning

Anvisning

Skriv hela din sammanfattning i den första textrutan. De andra textrutorna ska vara tomma men finns kvar så att du kan komma åt historiken.

Nämndernas sammanfattningar hämtas in i rapporten till KF.

Om sammanfattningen

- Sammanfattning måste vara tillräckligt omfattande för att läsaren ska kunna läsa denna och få en kortfattad helhetsförståelse.
- Sammanfattningen ska inte vara mer än en sida lång.
- Allt som finns i sammanfattning ska även finnas i rapporten. I sammanfattning ska inte något skrivas som inte går att hitta i rapporten.

För att likställa nämndernas sammanfattningar så ska följande områden beskrivas i samma ordning som nedan.

- Mål och uppdrag
- Ekonomi
- Personal
- Övrigt som är av intresse såsom större händelser som påverkat nämndens arbete eller andra större förändringar

Mål och uppdrag

De mål och uppdrag som riktats till servicenämnden från kommunfullmäktige pågår enligt plan. Uppdraget vad gäller att genomföra en genomlysning av hela organisationen har avslutats.

Ekonomi

Servicenämnden prognostiserar en negativ avvikelse mot budget. Merparten av avvikelsen härleds till verksamhetsområde Fastighet och IT. Fastighetsverksamheten har ackumulerat en negativ avvikelse mot budget under perioden och en negativ prognos vid årets slut. Det finns flera faktorer som orsakar underskottet. Förbättrad systematik i tillsynen av kommunens fastigheter har lett till upptäckten av omfattande bister som behövt åtgärdas. Kommunens fastigheter har ett omfattande underhållsbehov som har byggts upp under flera år, denna underhållsskuld måste åtgärdas för att undvika ytterligare kostnader i framtiden. Underhållskostnaderna har därför ökat men även omfattande prisökningar påverkar verksamhetens ekonomi negativt. Slutligen så har internhyran satts för lågt i förhållande till fastighetsverksamhetens kostnader. Vid beräkningen av årets internhyra räknades inte verksamhetens samtliga kapitalkostnader med i internhyresmodellen. Detta har resulterat i att fastighetsverksamheten fått 1,1 Mkr för lite i intäkt från övriga förvaltningar.

IT-enheten förväntas avsluta året med en negativ avvikelse mot budget. Orsaken till detta är interimslösningen för enhetens chefskap. Avgångsvederlag har betalats ut till föregående chef och tillförordnade enhetschef har hyrts in från bemanningsföretag sedan maj månad. Denna lösning har varit ekonomiskt kostsam för både enheten och förvaltningen som helhet. En kostsam lösning men som bedöms som nödvändig för att säkerställa IT-enhetens ledning och styrning.

Personal

Sjukfrånvaron i Serviceförvaltningen låg under uppmätt period på 9,61 % vilket är en minskning från föregående år samma period med 1,51%. Dock ligger förvaltningen över genomsnittet för Ale kommun som är 8,79 % vilket

bl a beror på att sjukfrånvaron i kostverksamheten är fortsatt hög. Under perioden har dock korttidsfrånvaron minskat men långtidsfrånvaron ökat. Arbetet med att öka frisknärvaron pågår fortsatt.

Övrigt som är av intresse såsom större händelser som påverkat nämndens arbete eller andra större förändringar

Serviceenämnden har under perioden färdigställt nytt styrdokument "riktlinjer för lokalförsörjning" och beslut om antagande togs av kommunfullmäktige den 11 september. Styrdokumentet är en väsentlig del i att tydliggöra och säkra lokalförsörjningsprocessen och det framtida behovet av lokaler.

IT-enheten har tillsammans med serviceförvaltningen under perioden påbörjat en utredning om kommunens framtida IT-organisation bland annat genom att tydliggöra uppdraget och skapa underlag för rekrytering av ny IT-chef. Utredning genomförs i nära samverkan med kommunstyrelseförvaltningen och dess digitaliseringsenhet och rekrytering av ny IT-chef kommer att genomföras under resterande period 2023.

En omfattande förändring pågår också inom verksamhetsstöd där fyra enheter blir tre. Verksamheten byter namn till verksamhetsservice och enheterna kommer att benämnas serviceenhet gul, röd och grön på grund av att fler yrkeskategorier ryms inom samma enhet. Förhandling med facken förväntas vara klar i mitten av september månad.

2 Mål och uppdrag

Anvisning

I årsredovisning 2023 och DB2 2023 ska vi följa upp alla riktningmål samt eventuella uppdrag och nämndens/verksamhetens mål.

Fokusera på:

- Framgångar
- Avvikelser
- Resultat
- Analys

I detta avsnitt utvärderas och bedöms måluppfyllelsen av kommunfullmäktiges riktningmål. I kommunens Mål och budget 2023 har kommunfullmäktige pekat ut de tre riktningmålen *Ett tryggare Ale*, *Fokus på kundnytta i Ale* och *En effektivare organisation i Ale*.

Ett tryggare Ale: Arbetet med ökad trygghet hanteras i nära samverkan inom hela serviceförvaltningen samt med övriga förvaltningar, exempelvis säkerhetsenheten.

Fokus på kundnytta i Ale: Serviceförvaltningen har uttalad ambition att i alla möten och beslut utgå från kundnyttan för våra invånare.

En effektivare organisation i Ale: Hela serviceförvaltningen har aktivt deltagit i en genomlysning av förvaltningen och en sammanställd rapport har presenterats för servicenämnd. De förslag på effektiviseringar som inte antagits kommunövergripande har förvaltningen av servicenämnden fått uppdraget att fortsätta utreda och under hösten kommer en omfattande omorganisation genomföras inom verksamhetsstöd där stor del av syftet är att öka effektiviteten och skapa högre kundnytta inom ramen för de resurser verksamheten har.

2.1 Uppföljning av riktningmål

Aktiviteter	Kommentar	Status
Möjliggöra olika sätt där förslag från eleverna tas in och tas tillvara på.		 Pågående
Måltidsråd		 Pågående

2.1.1 Ett tryggare Ale

Ett tryggare Ale: Arbetet med ökad trygghet hanteras i nära samverkan inom hela serviceförvaltningen samt med övriga förvaltningar, exempelvis säkerhetsenheten.

2.1.2 Fokus på kundnytta i Ale

Fokus på kundnytta i Ale: Serviceförvaltningen har uttalad ambition att i alla möten och beslut utgå från kundnyttan för våra invånare.

2.1.3 En effektivare organisation i Ale

En effektivare organisation i Ale: Hela serviceförvaltningen har aktivt deltagit i en genomlysning av förvaltningen och en sammanställd rapport har presenterats för servicenämnd. De förslag på effektiviseringar som inte antagits kommunövergripande har förvaltningen av servicenämnden fått uppdraget att fortsätta utreda och under hösten kommer en omfattande omorganisation genomföras inom verksamhetsstöd där stor del av syftet är att

öka effektiviteten och skapa högre kundnytta inom ramen för de resurser verksamheten har.

2.2 Uppföljning av uppdrag

I detta avsnitt avrapporteras status per vardera uppdrag. Först redovisas uppdragen i ett övergripande tabellformat och efterföljs av en beskrivande lägesbild per uppdrag.

2.2.1 Uppföljning uppdrag - sammanfattande tabell

Uppdrag	Status	Beslutad av
Gallring och revidering av styrdokument	 Pågående	Kommunfullmäktige
Tilltalade utemiljö i tätorterna	 Pågående	Kommunfullmäktige
Utveckla skolmaten	 Pågående	Kommunfullmäktige
Biltvätten upphandlas	 Pågående	Kommunfullmäktige
Samordnad varudistribution	 Pågående	Kommunfullmäktige
Flerdimensionellt äldreboende i södra kommun-delen	 Pågående	Kommunfullmäktige
Genomlysning av hela organisationen	 Avslutad	Kommunfullmäktige

2.2.2 Uppföljning av uppdrag

Gallring och revidering av styrdokument

 Pågående

Uppdraget är pågående och kommer att fortgå under hela 2023.

Tilltalade utemiljö i tätorterna

 Pågående

Utveckla skolmaten

 Pågående

Elever i alla åldrar ska uppleva matsedeln som attraktiv. Matsedeln arbetas fram av en grupp som samlar in alla synpunkter från måltidsråd, förslagslådor och från röstningar av önskemål som eleverna varit delaktiga i. Recept testas och näringsberäknas, hänsyn tas till smak, utseende och tankar kring acceptans i olika åldrar.

Då livsmedelskostnaderna gått upp mer är budgettillskottet för att utveckla skolmaten så är målet att bibehålla samma kvalitet som tidigare och hitta sätt där eleverna kan vara med att påverka måltiderna inom de ramar som kostverksamheten behöver förhålla sig till.

Måltidsråd sker på enheterna som planerat. Där finns möjlighet för barnen/eleverna/brukarna att vara med att påverka inom de ramar kostverksamheten behöver förhålla sig till. På en del skolor finns förslagslådor där eleverna kan lämna in förslag eller önska maträtter. Andra använder ett digitalt verktyg där eleverna kan rösta på olika maträtter. Diskussioner sker med medarbetarna i alla kök för att få till sig information om vad som framkommit på måltidsråd och i matsalarna som sedan tas med in i matsedelsplaneringen. Kostverksamheten är lyhörda för gästernas matupplevelser och ansvarar för att servera en god, näringsriktig och varierad kost.

Biltvätten upphandlas

 Pågående

Rapporteras till servicenämnden den 12/10.

Samordnad varudistribution

 Pågående

Uppdraget har tidigare givits verksamhetsstöd och kommer att rapporteras till servicenämnd enligt plan den 12 oktober.

Flerdimensionellt äldreboende i södra kommundelen

 Pågående

Genomlysning av hela organisationen

 Avslutad

Genomlysningen är genomförd och presenterad till servicenämnden under våren 2023. De kortsiktiga lösningar som presenterades av förvaltningens verksamheter beslutade servicenämnden att förvaltningen ska arbeta vidare med. De långsiktiga förslag som presenterades kommer att hanteras fr.o.m. 2024 och framåt.

3 Analys och förslag för framtiden

Anvisning

Analysera verksamhetens resultat och beskriv utfallet i text samt de viktigaste orsakerna till större avvikelse mot budget såväl som tidigare prognoser och utfall. Beskriv även skillnader mot föregående år samt inkludera framtidsperspektiv.

Varje avsnitt måste klarmarkeras i rapporten. Klicka på ”pennan” till höger och sedan den gröna ruta högst upp till höger (Avsnitt klart).

Nämndernas analyser hämtas in i rapporten till KF.

Analys

Serviceförvaltningen prognostiserar en negativ avvikelse mot budget. Merparten av avvikelsen härleds till verksamhetsområde Fastighet och IT men även verksamhetsområde Verksamhetsstöd gör en mindre negativ avvikelse. Bakgrunden är ökade priser inom lokalvårdsmaterial samt ökade kostnader för förbrukningsmaterial. Under hösten kommer en omfattande omorganisation göras med syfte att skapa en effektivare organisation där antalet chefer minskar från fyra till tre. Fler förändringar kan komma att genomföras under hösten men troligen tidigt 2024. Tjänsteinnehåll kommer att revideras och förhoppningen är att kunna utöka antalet servicetjänster på sikt. Vaktmästeri och fordon kommer även lämna intäktsfinansiering till förmån för ramfinansiering under 2023, vilket innebär att 2024 blir det första året i ny finansieringsform.

Vad gäller IT/fastighet så har sedan 2020 har ett omfattande utvecklingsarbete pågått för verksamhetsdelen Fastighet. Detta då det funnits påtagliga brister i lokalförsörjningsprocessen från strategisk planering av lokalbehov till förvaltning av lokaler. Bristerna har medfört att lokalbehov i flera fall tillgodosetts med akuta lösningar och att förvaltningen av lokaler inte kunna säkerställa att myndighetskrav följs, att verksamheten tillhandahåller ändamålsenliga lokaler till kommunens verksamheter och att risk för värdeminskning undviks. Allt sammantaget till en högre kostnad för kommunen än vid en fungerande lokalförsörjningsprocess. Verksamheten har under innevarande år färdigställt ett nytt styrdokument för lokalförsörjning, upprättat en övergripande underhållsplan samt startat en systematisk tillsyn och skötsel av kommunens lokaler, samtliga dessa tre var de prioriterade utvecklingsområden som identifierades 2020. Verksamheten har med detta kommit en bit på väg mot en optimal lokalförsörjningsprocess men mycket kvarstår, inte minst att arbeta ikapp ej tidigare utförda uppdrag och detta visar sig tyvärr i år i form av ökade kostnader för drift- och underhållsenheten. Analys och handlingsplan kommer att tas fram men verksamhetens bedömning är att kraftigt ökade reparationskostnader är en isolerad händelse för 2023 och att verksamheten på sikt med en fungerande underhållsplan istället kommer minska behovet av reparationer.

För IT-enheten pågår en utredning om framtida IT-organisation som väntas blir klar under resterande del av året. Denna kommer ge underlag för en organisation som tydligare möter servicenämndens uppdrag för området.

Anvisning

Åtgärder som behöver vidtas i framtiden beroende såväl på framtida händelser som brister i det gångna årets verksamhet.

Utgår från vad ni har kommit fram till i dialogmötena.

Beskriv viktiga resultat, utvecklingsområden och händelser i din enhet/verksamhet och beskriv vilka effekter det medför för invånare, företag eller andra intressenter. Beskriv även rekommendationer på konkreta förbättringar för enheten/verksamheten.

4 Basverksamhet

4.1 Uppföljning av basverksamhet

Anvisning

Här kan du följa upp den del av din verksamhet som du inte har beskrivit i röda tråden (mål och uppdrag). Rubriken kan döljas i enhetsanpassningsläget.

Undvik att bara beskriva vad som hänt / vad som utförts under perioden. Fokusera på:

- Framgångar (varför?)
- Avvikelser (varför?)
- Resultat (varför?)
- Analysera!

Serviceämnden ansvarar för Ale kommuns byggnader och tillhörande anläggningar, lokalförsörjning, internpost, kommungemensam IT-verksamhet samt övrig internservice såsom kostverksamhet, lokalvård, vaktmästeritjänster och tillhandahållande av fordon för kommunens behov. Målbilden för förvaltningens samtliga verksamheter är dock densamma och lyder: "Genom positivt bemötande, effektiv service och stolta medarbetare underlättar vi för Ale kommun."

Fastighet/IT

Drift- och underhållsenhetens basverksamhet utgörs av tre huvudprocesser; Planerat underhåll och beställningar, tillsyn och skötsel, felanmälningar och övrigt. Under 2023 fortsätter arbetet med att höja kvalitén i huvudprocesserna och dess underliggande delprocesser. En väsentlig del av detta utgörs av fortsatt utveckling av hyresgästdialoger samt närmare samverkan med kommunens övriga enheter som tangerar drift- och underhållsenhetens ansvarsområde. Under perioden har statusbedömning av samtliga lokaler slutförts och alla uppgifter är nu inmatade i fastighetssystemet Pythagoras som därmed skapar en övergripande underhållsplan. Arbetet med att systematisera tillsyn och skötsel går framåt. Enheten följer sin basverksamhet enligt verksamhetsplan.

Lokalförsörjningsenheten som ansvarar för kommunens lokalförsörjning följer sin basverksamhet enligt verksamhetsplan. Under perioden har nytt styrdokument "riktlinjer för lokalförsörjning" färdigställts och beslut om antagande togs av kommunfullmäktige den 11 september. Utmaningar för enheten i den långsiktiga planeringen av lokalförsörjning är reviderade befolkningsprognoser, vikten att behovsnämndernas lokalbehovsanalyser vid framtagande är tydligt analyserade samt att detaljplanplanläggning fortskrider utan avvikelser även om befolkningsprognosen visar en lägre tillväxt än tidigare. Under perioden har bland annat byggnation av LSS Surte påbörjats och löper enligt plan samt avslutat en moduletablering nära Madenskolan med 6 klassrum.

IT-enhetens basverksamhet är ansvar för kommunens drift, support samt utveckling Ale Kommuns IT-plattform utifrån kommunens olika verksamheters behov. Under perioden har enheten och förvaltningen påbörjat en utredning om kommunens framtida IT-organisation bland annat genom att tydliggöra uppdraget och skapa underlag för rekrytering av ny IT-chef och denna utredning genomförs i nära samverkan med kommunstyrelseförvaltningen och dess digitaliseringsenhet. Enheten följer sin basverksamhet enligt verksamhetsplan även om vakanser på grund av pension och liknande utmanar förutsättningarna.

Kost

Verksamhet kost tillagar och bereder måltider till kommunala skolor, förskolor och särskilda boenden i Ale Kommun. I Verksamhet kost ingår 37 kök och 95 medarbetare som är indelade i tre enheter, kost blå, kost gul och kost röd. Kostprogrammet för måltider i Ale Kommun och de nationella riktlinjerna för måltider i förskola, skola och äldreomsorg från Livsmedelsverket ligger som grund för arbetet. Kostverksamheten arbetar med välkomponerade, säkra, näringsriktiga och miljösmarta måltider som serveras med stolthet, omtanke och lust.

Verksamhetsstöd

Verksamhetsområde verksamhetsstöd består av lokalvård, vaktmästeri och fordon, stab samt kommunens posthantering. Verksamhetsområde verksamhetsstöd följer sin basverksamhet enligt plan utan avvikelser. En omfattande förändring pågår också inom verksamhetsstöd där fyra enheter blir tre. Verksamheten byter namn till verksamhetsservice och enheterna kommer att benämnas serviceenhet gul, röd och grön på grund av att fler yrkeskategorier ryms inom samma enhet. Förhandling med facken förväntas vara klar i mitten av september månad.

5 Ekonomisk analys

Anvisning

1. Siffror till ekonomitabellerna avser budget, utfall och avvikelse per 31 augusti. Siffrorna är säkerställda från den 12 september.
2. Analysera verksamhetens resultat och beskriv periodens utfall i text samt de viktigaste orsakerna till större avvikelse mot budget såväl som tidigare prognoser och utfall.
3. Varje avsnitt måste klarmarkeras i rapporten. Klicka på ”pennan” till höger och sedan den gröna ruta högst upp till höger (Avsnitt klart).

5.1 Analys och förslag för framtiden

Anvisning

Analysera verksamhetens resultat och beskriv utfallet i text samt de viktigaste orsakerna till större avvikelse mot budget såväl som tidigare prognoser och utfall. Beskriv även skillnader mot föregående år samt inkludera framtidsperspektiv.

Varje avsnitt måste klarmarkeras i rapporten. Klicka på ”pennan” till höger och sedan den gröna ruta högst upp till höger (Avsnitt klart).

Nämndernas analyser hämtas in i rapporten till KF.

Serviceförvaltningen övergripande

Förvaltningens prognostiserar en negativ avvikelse mot budget. Merparten av avvikelsen härleds till verksamhetsområde Fastighet och IT.

I prognosen har förvaltningen valt att inte boka upp eventuellt beviljande av statligt elprisstöd eftersom tilldelande ännu är osäkert. Om Ale kommun mottar elprisstöd under året får detta en positiv inverkan och nuvarande prognostiserade underskott behöver omvärderas.

Vid föregående bokslut har behovet att kunna budgetera för utvecklingskostnader samt en post för oförutsedda händelser särskilt betonats. Nuvarande prognos illustrerar dock hur svår denna ambition är att förverkliga då ekonomiskt utrymme saknas i dagsläget. På längre sikt är förhoppningen att förändringsåtgärder skapar utrymme för avsättande av budgetmedel till utvecklingskostnader och oförutsedda händelser (se delårsbokslut 1 för exempel på förändringsåtgärder).

Servicechef

Servicechefens ansvar omfattar främst personalrelaterade kostnader för ett fåtal centralt placerade tjänster. Prognostiserad positiv avvikelse på 200 tkr är till följd av en personalförflyttning från annan enhet som finansieras via ersättning från arbetsförmedlingen.

Fastighet och IT

Fastighet

Fastighetsverksamheten har ackumulerat en negativ avvikelse mot budget under perioden och en negativ prognos vid årets slut. Det finns flera faktorer som orsakar underskottet. Förbättrad systematik i tillsynen av kommunens fastigheter har lett till upptäckten av omfattande bister som behövt åtgärdas. Kommunens fastigheter har ett omfattande underhållsbehov som har byggts upp under flera år, denna underhållsskuld måste åtgärdas för att undvika ytterligare kostnader i framtiden. Underhållskostnaderna har därför ökat men även omfattande prisökningar påverkar verksamhetens ekonomi negativt.

Slutligen så har internhyran satts för lågt i förhållande till fastighetsverksamhetens kostnader. Vid beräkningen av

årets internhyra räknades inte verksamhetens samtliga kapitalkostnader med i internhyresmodellen. Detta har resulterat i att fastighetsverksamheten fått 1,1 Mkr för lite i intäkt från övriga förvaltningar.

IT-enheten

IT-enheten förväntas avsluta året med en negativ avvikelse mot budget. Orsaken till detta är interimslösningen för enhetens chefskap. Avgångsvederlag har betalats ut till föregående chef och tillförordnade enhetschef har hyrts in från bemanningsföretag sedan maj månad. Denna lösning har varit ekonomiskt kostsam för både enheten och förvaltningen som helhet. En kostsam lösning men som bedöms som nödvändig för att säkerställa IT-enhetens ledning och styrning.

Kost

Kostverksamheten redovisar en positiv avvikelse under perioden och en positiv prognos vid årets slut. Under föregående år steg livsmedelspriserna mycket kraftigt vilket utgjorde en stor utmaning för verksamheten, prisökningar har även skett under innevarande år men inte lika omfattande som föregående år. Livsmedelsbudgeten har idag ett överskott men utfallet beräknas öka under hösten i samband med kommande prisökningar. På personalsidan har ett överskott genererats då sjukskriven personal inte har ersatts fullt ut med vikarier. Positiv avvikelse väntas vid årets slut.

Verksamhetsstöd

Verksamhetsstöd uppvisar under perioden en negativ avvikelse mot budget. Vaktmästeri och Fordon beräknas gå med ett nollresultat. Intäkterna har under perioden varit betydligt lägre än budgeterat inom vaktmästeriet men detta vägs upp av personalvakanserna inom enheten.

Lokalvården redovisar en negativ avvikelse på närmre 200 tkr i ackumulerat utfall. Orsaken är omfattande prisökningar av papper/hygienartiklar samt städmaterial, hög förbrukning påverkar också i viss mån. Prognostiserad negativ avvikelse på 200 tkr vid årets slut.

5.1.1 Diagram - nämnd

5.1.2 Sammanfattande tabeller

Anvisning

Siffrorna är säkerställda 2023-09-12.

Resultaträkning

	Budget tkr (ack)	Utfall tkr (ack)	Avvikelse budget (ack)	Budget tkr (helår)	Prognos tkr (helår)	Avvikelse prognos (helår)
Intäkter						
Kostnader						
Netto						

Nettokostnad per verksamhet

Anvisning

Tabellen hämtas in till sammanfattningen till KF

	Budget tkr	Utfall tkr	Avvikelse budget	Budget 2023	Årsprognos 2023	Årsavvikelse
Besluts/Verksamhetsområde						
Servicechef	-4 229	-4 047	182	-6 350	-6 150	200
Fastighet och IT	-12 011	-15 145	-3 134	-18 737	-21 842	-3 104
Versamhetsstöd	-25 549	-26 152	-603	-38 706	-38 906	-200
Kost	-47 756	-47 229	527	-72 690	-72 390	300
Nettokostnader	-89 545	-92 572	-3 027	-136 483	-139 183	-2 782

Investeringar

Investeringsanalys

Anvisning

Här ska respektive chef analysera enhetens, verksamhetens eller sektorns avvikelser avseende investeringar.

Totalt förväntas cirka 116 Mkr av beviljade 157 Mkr nyttjas, en nyttjandegrad på 74 %.

Enskilt största avvikelsen är anslagna medel för ombyggnation av Alafors kommunhus till gemensamma lokaler för Komvux och gymnasium. Av totalt beviljade 18 Mkr lämnas en prognos att ej förbruka 17 Mkr och orsaken till detta är en utdragen process med att finna nya lokaler för befintlig verksamhet i kommunhuset i Alafors. Förhandlingar om inhyrning av alternativa lokaler till befintlig verksamhet har pågått under perioden men förhandlingarna är ännu inte framme vid acceptabla villkor för kommunen. Till detta skall läggas pågående utredning om omställning till aktivitetsbaserade befintliga administrativa lokaler i Nödinge och om denna omställning möjliggör en en förflyttning av befintlig verksamhet i kommunhuset i Alafors till dessa lokaler. Då omställningen till gemensamma lokaler för Komvux och gymnasiet är angeläget är målet att definitivt beslut om nya lokaler för befintlig verksamhet i Alafors tas under hösten och att ombyggnationen därmed flyttas till 2024.

Underhåll av kulturbyggnader uppvisar också en större avvikelse på 6,1 Mkr. Ansökan om bidrag från Länsstyrelsen inte tillåter start av åtgärd före beslut och av den anledningen kommer dessa åtgärder istället att genomföras under 2024-2025.

Avseende IT-investeringar lämnas en prognos om att nyttja samtliga investeringsmedel.

Investering för inköp av lastbil behöver utredas vidare inom fordonsverksamheten då det finns oklarheter inför framtiden avseende transporter. Kostverksamheten förväntas inte utöka sitt behov av transporter vilket gör att volymen är densamma som idag hanteras. Lastbilen som används idag är uttjänt och behöver bytas ut men då det är oerhört svårt att rekrytera chaufförer med C-körkort behörighet samt att det är sårbart att ha få medarbetare med den behörigheten behöver fordonsverksamheten titta på andra alternativ. Önskemål är att få flytta fram investering av fordon till nästkommande år.

Investeringsprognos

Investeringar, belopp i Tkr	Utfall perioden	Budget helår	Prognos helår	Prognos helårs avvikelse
IV6028 Säkerhets.föreb. åtgärder	3 736	1 128	7 887	-6 759
IV6096 Upprustning skolgårdar	545	1 000	1 000	0
IV6301 Planerat underhåll yttre miljö	607	1 000	1 000	0
IV6302 Inköp sorteringsskåp Renhållning	108	700	700	0
IV6303 Planerat underhåll Kulturbyggnader	169	6 600	500	6 100
IV6304 Ny ombyggn skolor o fskl	35	500	70	430
IV6305 Tillgänglighetsprojekt	272	3 699	1 500	2 199
IV6306 Akuta lokalbehov	1 001	10 000	3 000	7 000
IV6309 Myndighetskrav	126	500	500	0
IV6311 Ny F-6 skola och idrottshall Alafors	33	5 000	2 000	3 000

Investeringar, belopp i Tkr	Utfall perioden	Budget helår	Prognos helår	Prognos helårs avvikelse
IV6312 Energibesparande åtgärder	7 125	8 500	8 500	0
IV6317 Gymnasium och Komvux i gemensamma lokaler	885	18 000	1 000	17 000
IV6321 Räddningsstation	71	0	100	-100
IV6357 Aroseniussskolan	114	0	200	-200
IV6359 Kommunens hus	84	873	873	0
IV6363 Fastighetsunderhåll	9 796	32 000	25 241	6 759
IV6382 Upprustning idrottsanl	1 789	1 950	1 950	0
IV6389 Arb.miljöätg skolor,fskl	104	500	500	0
IV6390 Mindre anpassningar skolo	801	3 285	3 285	0
IV6413 Inv maskinpark kök skola	622	0	0	0
IV6415 Inventarier kök (utensi)	0	200	200	0
IV6420 Övriga lokalutredningar	7	1 500	50	1 450
IV6431 Ersättning Byvägens fsk	44	0	200	-200
IV6437 Nolängens förskola	40	0	40	-40
IV6438 F-6 skola Nol/Alafors	322	0	1 000	-1 000
IV6439 Ny förskola Surte	0	1 450	0	1 450
IV6442 Bohusskolan	141	1 133	250	883
IV6446 Ny förskola 1 Älvängen	28	0	100	-100
IV6447 Ersätta Madenskolan	56	0	100	-100
IV6448 Tillbyggnad Alboskolan	104	0	150	-150
IV6461 LSS-Danska vägen Surte	7 480	28 886	29 000	-114
IV6462 LSS-Folketshusv Nol	2 909	6 667	4 000	2 667
IV6463 Särsk boende södra kommun	252	500	500	0
IV6464 Mindre lokalap. drift och underhåll	123	800	800	0
IV7000 IT-investeringar	12 267	17 500	17 500	0
IV7150 Inköp av Lastbilar till Fordonsenheten	0	1 000	0	1 000
IV7152 Reinvest anslag Internser	167	1 000	1 000	0
IV7153 Laddinfrastruktur kom for	104	962	962	0
IV7154 Inv drift o underhåll	92	500	500	0
Totalt:	52 159	157 333	116 158	41 175

6 Personalanalys

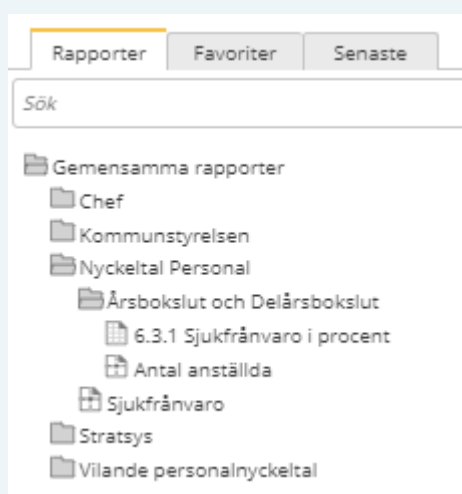
Anvisning

Personalanalysens nyckeltal utgår från förändringar i antal anställda och sjukfrånvaro. För personalanalysen mäts snittet på antal anställda och sjukfrånvaro per halvår (januari-juni). För personalanalys beskrivs dessa under följande kapitel:

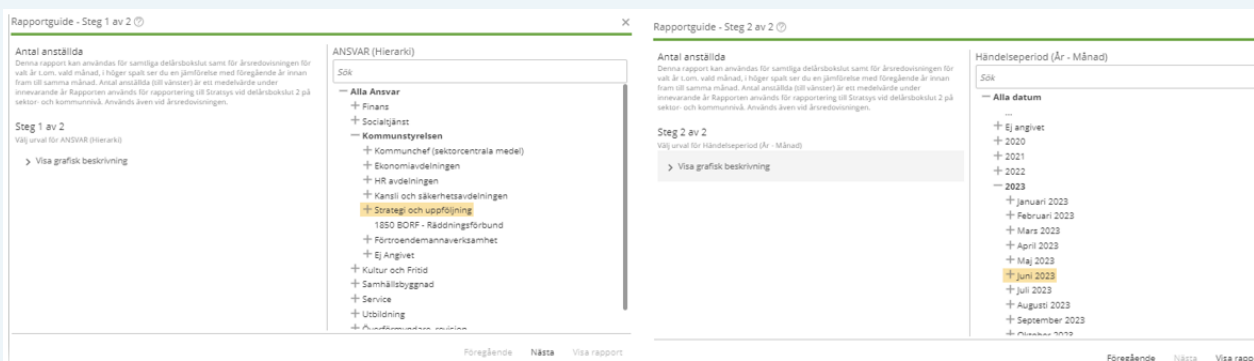
- 5.1 Kommunens anställda
- 5.2 Sjukfrånvaro
- 5.3 Personalanalys och förslag för framtiden (sammanfattande)

Ta fram nyckeltal:

Du hittar personalnyckeltal i [Insikt](#). Tabellerna finns under ->Gemensamma rapporter->Nyckeltal personal->Årsbokslut och Delårsbokslut. Se bild:

- För att se rapport för antal anställda: Tryck på Antal anställda -> välj enhet -> tryck nästa -> välj juni -> välj visa rapport. Se bild:

Notera att antal anställda mäts på genomsnittet för period januari-juni.

- För att se rapport sjukfrånvaro: Tryck på 6.3.1 sjukfrånvaro i procent -> klicka ur aktuell månad -> håll nere tangent Ctrl -> välj 2022 och 2023 -> välj nästa -> välj enhet -> välj visa rapport. Se bild:

Notera att siffrorna som redovisas är för perioden januari-juni vad gäller sjukfrånvaro.

Vid frågor kan ni kontakta Linnéa Eskilsson Almqvist.

6.1 Kommunens anställda

Anvisning

Fokusera på:

- Avvikelser (positiva/negativa)
- Resultat
- Analys

6.1.1 Antal anställda

I tabell nedan redovisas antal tillsvidareanställda, antal tidsbegränsat anställda, antal arbetade timmar och antal årsarbetare. Värdena i tabellen är genomsnittet för respektive period. Andel deltid kan vara missvisande då även partiellt lediga (exempelvis för studier) ingår i denna grupp.

Anvisning

Nämnder/verksamheter

Värden i tabellen är genomsnittet för respektive period.

Antal anställda	2023-06-30	2022-06-30	Skillnad
Antal tillsvidareanställda,	230	227	3
-varav kvinnor i %	73,96 %	75,43 %	-1,47
-varav män i %	26,04 %	24,57 %	1,47
Antal heltidsanställda	223	223	0
Antal deltidsanställda	11	13	-2
Antalet tidsbegränsat anställda (månadsanställda vikarier)	5	6	-1
Antal arbetade timmar (timanställda)	12 893	13 364	-471
-varav kvinnor	11 403	11 161	242
-varav män	1 490	2 204	-714

Antal anställda	2023-06-30	2022-06-30	Skillnad
Arsarbetare			
-månadsavlönade	229	232	-3
-timavlönade	13	13	0
Totalt	242	245	-3

6.2 Sjukfrånvaro

Anvisning

Analysera personalmåtten som du hittar i Insikt i mappen Nyckeltal personal.

Fokusera på:

- Framgångar
- Avvikelser
- Resultat
- Analys

Sjukfrånvaron i Serviceförvaltningen låg under uppmätt period på 9,61 % vilket är en minskning från föregående år samma period med 1,51%. Dock ligger förvaltningen över genomsnittet för Ale kommun som är 8,79 % vilket bl a beror på en hög sjukfrånvaro nivå inom verksamhet Kost.

Fastighet/IT

Verksamheten har under perioden i förhållande till kommunen totalt haft en låg frånvaro med 5,24% (Ale kommun 9,1%). 2,62% av den totala frånvaron är långtidssjukskrivningar och ingen av dessa bedöms som arbetsrelaterade.

Verksamhetsstöd

Totalt har verksamhetsstöd en sjukfrånvaro på 8,16%, jämfört med föregående år som låg på 9,43. De flesta enheterna har minskat sin sjukfrånvaro. Det som främst påverkar kort- och långtidssjukfrånvaron är att enhet vaktmästeri har haft flera medarbetare som varit sjukskrivna under året.

Lokalvård:

Total sjukfrånvaro har minskat i lokalvårdens enheter från 10,12 till 7,01%. Det är främst korttidssjukfrånvaron som bidrar till siffrorna då långtidssjukfrånvaron dag 60 och framåt ligger på relativt låga nivåer.

Vaktmästeri och fordon

Har på grund av hög långtidssjukfrånvaro totalt sett en hög sjukfrånvaro under perioden. Det beror bland annat på medarbetare som varit sjukskrivna i samband med operationer och hög korttidsfrånvaro avseende kroniska sjukdomar. Två av fyra medarbetare är nu tillbaka i tjänst vilket kommer att påverka kommande månader under 2023. Korttidssjukfrånvaron ligger på 3,81%. Inom fordon ligger sjukfrånvaron på 1,30%.

Kost

Sjukfrånvaron i kostverksamheten är fortsatt hög även om den minskat något från föregående år. Sjukfrånvaron 2022 låg på 13,10% och i år på 12,47%. Korttidsfrånvaron har minskat, 2022 låg den på 6,16% och i år ligger den på 3,68%. Långtidsfrånvaron dag 60 och framåt har ökat, 2022 låg den på 4,99% och 2023 på 7,3%. Enhetscheferna arbetar kontinuerligt med att följa upp sjukfrånvaron, hålla samtal med medarbetarna och göra åtgärder. Under hösten kommer ett samarbete ske med HR, företagshälsovården, chef och medarbetare som har hög korttidsfrånvaro. I slutet av 2022 och början av 2023 har flera medarbetare fått tid för operationer som de väntat på.

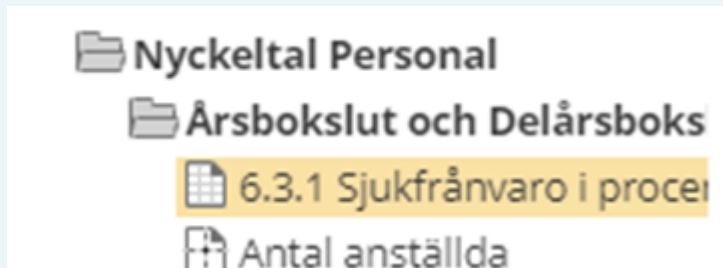
6.2.1 Sjukfrånvaro i procent

I tabell nedan redovisas statistiken för sjukfrånvaro som anges i procent av ordinarie arbetstid och omfattar kom-

munens månadsanställda (ej PAN, BEA, TIM, vilande anställningar). Sjukfrånvaron är indelad i två typer utifrån kön och ålder och kompletteras med korttids- och långtidssjukfrånvaro.

Anvisning

1. Gå in i insikt, tabell 6.3.1, sjukfrånvaro i %

2. Tryck ur förvald månad

Rapportguide - Steg 1 av 2

6.3.1 Sjukfrånvaro i procent

Till årsredovisning

Steg 1 av 2

Välj urval för Händelseperiod (År - Kvartal - Månad)

Händelseperiod (År - Kvartal - Månad)

Sök

Alla datum

...

+ Ej angivet

+ 2020

+ 2021

+ 2022

- 2023

+ Kvartal 1 2023

- **Kvartal 2 2023**

+ April 2023

+ Maj 2023

+ **Juni 2023**

- Kvartal 3 2023

+ Juli 2023

+ Augusti 2023

+ September 2023

+ Kvartal 4 2023

Föregående

Nästa

Visa rapport

3. Markera 2022 och 2023 genom att hålla in Ctrl. Klick på nästa

6.3.1 Sjukfrånvaro i procent

Till årsredovisning

Steg 1 av 2

Välj urval för Händelseperiod (År - Kvartal - Månad)

Händelseperiod (År - Kvartal - Månad)

Sök

— Alla datum

- ...
- + Ej angivet
- + 2020
- + 2021
- + 2022
- + 2023
- + 2024
- + 2025

4. Välj den enhet eller verksamhet som du vill titta på i organisationsträdet.

Rapportguide - Steg 2 av 2 ?

6.3.1 Sjukfrånvaro i procent

Till årsredovisning

Steg 2 av 2

Välj urval för ANSVAR (Hierarki)

ANSVAR (Hierarki)

Sök

- Alla Ansvar
- + Finans
- + Socialtjänst
- + Kommunstyrelsen
- + Kultur och Fritid
- + Samhällsbyggnad
- + Service
- + Utbildning
- + Överförmyndare, revision
- + Ej Angivet

Föregående Nästa Visa rapport

Rapporten visar nu sjukfrånvaro i % under perioden januari-juni 2022 och 2023.

Statistiken för sjukfrånvaro anges i procent av ordinarie arbetstid och omfattar kommunens månadsanställda. Sjukfrånvaron är indelad i två typer utifrån kön och ålder och kompletteras med korttids- och långtidssjukfrånvaro. Det är särskilt intressant att följa utvecklingen för korttidssjukfrånvaro utifrån flera aspekter, bl.a. utifrån arbetsmiljö eller sjuklönekostnadsökningar då arbetsgivaren betalar sjuklön för dagarna 2-14. Procenten som anges under raden "Varav sjukfrånvaron som är 60 dagar eller mer" beräknas som andel av den totala sjukfrånvaron.

Volymtal	2022-06-30	2023-06-30	Skillnad
Sjukfrånvaro i % av ordinarie arbetstid	11,13 %	9,61 %	-1,52
Sjukfrånvaro, kvinnor	12,57 %	10,14 %	-2,43

Volymtal	2022-06-30	2023-06-30	Skillnad
Sjukfrånvaro, män	7,00 %	8,14 %	1,14
Ålder - 29 år	12,0 %	8,0 %	-4,0
Ålder 30 - 49 år	11,76 %	6,48 %	-5,28
Ålder 50 -	10,6 %	12,1 %	1,5
Korttidssjukfrånvaro 1-14 dagar	5,27 %	3,68 %	-1,59
Sjukfrånvaro 15-59 dagar	1,72 %	1,13 %	-0,59
Långtidssjukfrånvaro 60 dagar eller mer	4,14 %	4,79 %	0,65

6.3 Personalanalys och förslag för framtiden

Anvisning

Analysera utvecklingen med hjälp av personalnyckeltal som du hittar i Insikt. Antal tillsvidareanställda respektive tidsbegränsat anställda är ögonblicksmått vid mätperioden.

Tänk på att sjukfrånvaron och arbetad tid utförd av timavlönade i Insikt släpar efter, så du kan inte göra en fullständig analys av den senaste månaden.

Fokusera på:

- Framgångar
- Avvikelser
- Resultat
- Analys
- Förslag för agera mot negativa avvikelser och/eller stärka framgångar

Fastighet och IT

Drift- och underhållsenheten har under perioden haft två nya tekniker som börjat på grund av vakanser och inga nya uppsägningar har skett under perioden. Enheten har historiskt haft av medarbetarna upplevda brister i den organisatoriska och sociala arbetsmiljön. Situationen har tydligt förbättrats genom organisationsförändringar och nytt ledarskap men vissa brister upplevs kvarstå, varför samtal nu förs om riktade insatser för gruppen.

Lokalförsörjningsenhetens arbete och därmed behov av tillsvidaretjänster beror till största del andelen projekt som bedrivs genom enheten. Behovet väntas öka i takt med lokalförsörjningsplanen och sedan beslutade investeringsprojekt.

På IT-enheten har fem medarbetare slutat under perioden: tre planerade pensionsavgångar, en medarbetare som slutat på grund av ny tjänst i annan kommun samt en överenskommelse om avslut av tjänst. Som ersättare för överenskommelse av avslut av tjänst för IT-chef har en tillförordnad konsultchef anlåtats och beslut har tagits om att detta uppdrag pågår till och med 2023-12-31. En handlingsplan är framtagen som bland annat innehåller en utredning om IT-enhetens framtida organisation. Denna utredning pågår i samarbete med kommunstyrelseförvaltningen och tidplan är att en kompetensprofil för kommande IT-chef finns framtagen under oktober månad och att förvaltningen omgående därefter påbörjar rekrytering.

Verksamhetsstöd

Totalt antal anställda augusti 2023 är 89 personer i verksamhetsstöd. Under den pågående omorganiseringen kommer arbetssätt ses över med förhoppning att kunna leverera ett större utbud och en effektivare service. Stora delar av verksamhetsservice har en personalgrupp med relativt hög medelålder. Detta kommer att innebära pensionsavgångar kommande år och kompetensförsörjningen är något verksamhetens enheter arbetar aktivt med. Dels via kompetenshöjande insatser inom lokalvård men även samverkan med andra enheter inom kommunen.

Kost

Kostverksamheten har 95 tillsvidareanställda medarbetare, vilket är i paritet med föregående år. Det har varit hög

frånvaro i kostverksamheten under lång tid och så även 2023. Viktigt att fortsätta arbeta med att öka frisknärvaron. Kostverksamheten har gjort en utbildningsplan för att kompetensutveckla och inspirera medarbetare. Utbildningar som hittills genomförts är Brandskydds- & HLR utbildning samt intern specialkostutbildning, datautbildning och nutritionsutbildning.

7 Tillitsdialog

Anvisning

Sammanfatta genomförda tillitsdialoger (form och/eller innehåll)

Kommer efter beslut i servicenämnden att genomföras under hösten 2023 mellan verksamheter och nämndens arbetsutskott.

From: Ann Lundgren
Sent: 25 Aug 2023 05:14:01 +02:00
To: Amra Taneroglu;Dennis Ljunggren;Monica Samuelsson
Cc:
Subject: Avsägelse

Hej!

Jag vill nu avsäga mig mina uppdrag i samtliga uppdrag inom Ale kommun.

Med vänlig hälsning, Ann Lundgren Socialdemokrat

Skickat från min iPhone

Serviceförvaltningen

Diarienummer: SERN.2023/94

Datum: 2023-09-27

Nämndsekreterare, Filip Olsson

Servicenämnden

Servicenämndens sammanträdestider 2024

Förslag till beslut

Servicenämnden beslutar att sammanträda följande dagar och tider under 2024:

Torsdag 25 januari kl.08:30

Torsdag 29 februari kl.08:30

Torsdag 28 mars kl.08:30

Tisdag 7 maj kl.13:00

Torsdag 20 juni kl.08:30

Torsdag 5 september kl.08:30

Torsdag 10 oktober kl.08:30

Torsdag 14 november kl.08:30

Torsdag 12 december kl.08:30

Sammanfattning

Enligt 3 § i arbetsordning för styrelse och nämnder ska nämnden bestämma datum och tid för sammanträden. Kommunledningsförvaltningen har arbetat fram en planering för kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämndernas sammanträden för 2023. Servicenämnden följer den planeringen. Utgångspunkten är att sammanträden planeras till tisdag 08:30 med undantag för helgdagar.

Servicenämndens arbetsutskott föreslår sammanträda på onsdagar eftersom tisdagar krockar med kommunstyrelsens sammanträden. Arbetsutskottet beslutar om egna sammanträdestider.

Maria Augustsson

Filip Olsson

Förvaltningschef

Nämndsekreterare

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, 2023-08-18

TJÄNSTEUTLÅTANDE

1(3)

Serviceförvaltningen

Diarienummer: 2023/128

Datum: 2023-09-27

Nämndsekreterare, Johanna Kalmar

Servicenämnden

Sammanträdestider servicenämndens arbetsutskott 2024

Förslag till beslut

Servicenämndens arbetsutskott beslutar att sammanträda följande datum och tider:

Torsdag den 18 januari kl. 08:30

Torsdag den 22 februari kl. 08:30

Torsdag den 21 mars kl. 08:30

Tisdag den 30 april kl. 08:30

Torsdag den 13 juni kl. 08:30

Torsdag den 29 augusti kl. 08:30

Torsdag den 3 oktober kl. 08:30

Torsdag den 7 november kl. 08:30

Torsdag den 5 december kl. 08:30

Motivering till beslut

Bedöms ej tillämplig i detta ärende.

Sammanfattning

Servicenämndens arbetsutskott behöver inför år 2024 besluta om när utskottet ska sammanträda.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, 2023-09-27

Beslutet skickas till:

För kännedom
Serviceförvaltningen

Ärendet

Servicekommitténs arbetsutskott behöver inför år 2024 besluta om när utskottet ska sammanträda. Förslaget till servicekommitténs arbetsutskotts sammanträdestider 2024 är framtaget utifrån en central planering hos kommunledningsförvaltningen och utifrån servicekommitténs förslag om sammanträdestider för 2024.

Ekonomisk bedömning

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Invånarperspektiv

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Hållbarhetsperspektiv

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Lagstiftning och kommunala styrdokument

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Remissyttrande

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Behandlad enligt MBL xxxx-xx-xx

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Beslutets genomförande

Nämndsekreterare gör bokning av sammanträdena och även en samlad bedömning över vilka beredningar som behövs inför nämndsammanträdet och bokar in dessa.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att föreslagen planering ligger i linje med de beslutade sammanträdestiderna för samhällsbyggnadsnämnden.

Delegeringsbeslut

Utskriftsdatum: 2023-10-05

Utskriven av: Filip Olsson

Diarieenhet:	Servicenämnden
Beslutsfattare:	Alla
Kategori:	Alla
Beslutsinstans:	Servicenämnden
Sammanträdesdatum:	2023-10-12
Sekretess:	Visas

Id	Beskrivning	Paragraf
Datum	Avsändare/Mottagare	Beslutsfattare
Ärendenummer	Ärendemening	Kategori
		Ansvarig
2023.286	Tilläggsavtal verksamhetsanpassning - Nödinge 38:13	L1.4
2023-04-20		Tony Jönsson
SERN 2023/110	Tilläggsavtal Lokalanpassning - Nödinge 38:13	
2023.288	Tilläggsavtal Kyla - Starrkärr 4:10	L1.4
2023-06-19		Tony Jönsson
SERN 2023/98	Tilläggsavtal Kyla - Starrkärr 4:10	L1.4
		Ulf Bredesen
2023.289	Tilläggsavtal Kyla - Skepplanda 3:62	L1.4
2023-06-19		Tony Jönsson
SERN 2023/99	Tilläggsavtal Kyla - Skepplanda 3:62	L1.4
		Ulf Bredesen
2023.291	Tilläggsavtal Dörr i utrymningsväg - Ledet 1:4	L1.4
2023-06-19		Tony Jönsson
SERN 2023/100	Tilläggsavtal Dörr i utrymningsväg - Ledet 1:4	L1.4
		Ulf Bredesen
2023.293	Tilläggsavtal Kyla - Ledet 1:4	L1.4
2023-06-19		Tony Jönsson
SERN 2023/97	Tilläggsavtal Kyla - Ledet 1:4	L1.4
		Ulf Bredesen
2023.297	Internöverenskommelse Kyla - Ledet 1:4	I1
2023-06-19		Tony Jönsson
SERN 2023/102	Internöverenskommelse Kyla - Ledet 1:4	I1
		Ulf Bredesen
2023.298	Internöverenskommelse Kyla - Skepplanda 3:62	I1
2023-06-15		Tony Jönsson
SERN 2023/103	Internöverenskommelse Kyla - Skepplanda 3:62	I1
		Ulf Bredesen

2023.299	Internöverenskommelse Kyla - Starrkärr 4:10	I1
2023-06-19		Tony Jönsson
SERN 2023/104	Internöverenskommelse Kyla - Starrkärr 4:10	I1
		Ulf Bredesen
2023.300	Internöverenskommelse Dörr i utrymningsväg - Ledet 1:4	I1
2023-07-24		Tony Jönsson
SERN 2023/105	Internöverenskommelse Dörr i utrymningsväg - Ledet 1:4	I1
		Ulf Bredesen
2023.303	Uppsägning av hyreskontrakt - Tollered 4:2	L1.2
2023-03-02		Tony Jönsson
SERN 2023/101	Uppsägning av hyreskontrakt - Tollered 4:2	L1.2
		Ulf Bredesen
2023.305	Tilläggsavtal Lokalanpassning Ahlafors fria skola - Målje 15:1	L2.5
2023-08-24		Tony Jönsson
SERN 2023/109	Tilläggsavtal Lokalanpassning Ahlafors fria skola - Målje 15:1	L2.5
		Ulf Bredesen
2023.309	Internöverenskommelse Lokalanpassning - Nödinge 38:13	I1
2023-05-17		Tony Jönsson
SERN 2023/106	Internöverenskommelse Lokalanpassning - Nödinge 38:13	I1
		Ulf Bredesen
2023.310	Internöverenskommelse Internhyra - Starrkärr 15:3	I1
2023-05-09		Tony Jönsson
SERN 2023/107	Internöverenskommelse Internhyra - Starrkärr 15:3	I1
		Ulf Bredesen
2023.312	Internöverenskommelse Internhyra - Nödinge 38:2	I1
2023-03-27		Tony Jönsson
SERN 2023/108	Internöverenskommelse Internhyra - Nödinge 38:2	I1
		Ulf Bredesen
2023.391	Delegeringsbeslut - upphandling av elevskåp	U2
2023-09-15		
SERN 2023/88	Upphandling av elevskåp	U2
		Ulrika Ankel

Samhällsbyggnadsförvaltningen

Diarienummer: 2023/398

Datum: 2023-08-24

Planarkitekt, Christine Jacobsson

Samhällsbyggnadsnämnden

Strukturskiss för Älvängen

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna Strukturskiss för Älvängen centrum.

Motivering till beslut

Bedöms ej tillämplig i detta ärende.

Sammanfattning

Älvängen har stor potential för en omvandling till en ort med en tätare bebyggelse med blandade funktioner i stationsnära områden, men har samtidigt utmanade förutsättningar.

Syftet med strukturskissen är att visa hur Älvängen kan utvecklas till en attraktiv småstad med en sammanhållen centrumdel, tät bebyggelse med möjlighet till centrumverksamheter, tydliga stråk och mötesplatser. Framtagandet av strukturskissen grundas i behovet av att sätta detaljplanen för Älvängen centrum i ett sammanhang samt att visa hur stationsområdet och den äldre centrumbebyggelsen kan bindas samman med de nordöstra handelsområdena.

Strukturskissen beskriver hur Älvängens centrala delar kan utvecklas i ett sammanhang med omlandet. Strategierna i strukturskissen handlar om att bygga stationsnära med blandade funktioner och förtäta där den befintliga bebyggelsestrukturen är gles. För att binda samman de olika områdena har även strategier för mjukare åtgärder formulerats, som syftar till att aktivera stadsrummet genom tillägg av kvalitativa mötesplatser och stråk. Strukturskissens förslag är indelat i fyra delområden där centrumområdet är i fokus. Utvecklingen av de olika områdena beskrivs i strukturskiss-dokumentet.

En strukturskiss är inte ett bindande dokument, utan ett vägledande och inspirerande dokument för kommande planprogram och detaljplaner. Ett godkännande av strukturskissen ger en samlad bild av hur ett framtida Älvängen kan se ut, vilket bidrar till att möjliggöra ett mer samordnat arbete.

Martin Hellström

Kajsa Reimers

Verksamhetschef

Enhetschef

Plan och myndighet

Planering och exploatering

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, 2023-08-24

Strukturskiss för Älvängen centrum, 2023-08-24

Beslutet skickas till:

För vidare hantering

Planadministratör

Ärendet

Ärendet gäller framtagandet av en strukturskiss för de centrala delarna av Älvängen. Området är cirka 60 hektar. En strukturskiss är inte ett bindande dokument, utan är ett dokument som syftar till att visa en övergripande struktur för hur utvecklingen av Älvängen kan komma att utvecklas.

Syftet med strukturskissen är att visa hur Älvängen kan utvecklas till en attraktiv småstad med en sammanhållen centrumdel, tät bebyggelse med möjlighet till centrumverksamheter, tydliga stråk och mötesplatser. Framtagandet av strukturskissen grundar sig i behovet av att sätta detaljplanen för Älvängen centrum i ett sammanhang samt att visa hur stationsområdet och den äldre centrumbebyggelsen kan bindas samman med de nordöstra handelsområdena.

Strategierna i strukturskissen handlar om att bygga stationsnära med blandade funktioner och förtäta där den befintliga bebyggelsestrukturen är gles. För att binda samman de olika områdena har även strategier för mjukare åtgärder formulerats, som syftar till att aktivera stadsrummet genom tillägg av kvalitativa mötesplatser och stråk.

Strukturskissen är indelad i fyra delområden där centrumområdet är i fokus. Utvecklingen av de olika områdena beskrivs i strukturskiss-dokumentet.

Ekonomisk bedömning

Ett genomförande av strukturskissen i sin helhet eller i delar medför både kostnader och möjliga intäkter för kommunen. Förslaget för fokusområde centrum bedöms stå närmre i tid än övriga delar. I centrum äger kommunen större delar av fastigheterna, vilket vid planläggning innebär utgifter men vid efterföljande markanvisning medför intäkter för kommunen.

Vid planering av fokusområde älvsidan krävs åtgärder för att på ett enkelt och attraktivt sätt kunna ta sig över E45 samt järnvägen. Här föreslår strukturskissen förbättrade passager, vilket innebär större investeringar för kommunen. Förbättrad tillgänglighet är en viktig förutsättning för att utveckla älvsidan till en målpunkt. På älvsidan är stigande vattennivåer och översvämningar en realitet. Här föreslås ett rekreativt stråk och anläggning av en park, som

utöver att bidra med att tillgängliggöra älven och öka attraktiviteten, även kan fyllas med multifunktionella åtgärder som kan hantera höjda vattennivåer.

I fokusområde nordöst och sydväst är det främst privata fastighetsägare, vilket antingen kräver förvärv av fastigheter eller att privata fastighetsägare har intresse av planläggning. I dessa områden är större detaljplaner eller planprogram att föredra istället för separata detaljplaner för varje fastighet. Att planlägga området i större detaljplaner eller att göra planprogram är att föredra för att kunna uppnå en struktur som är sammanhängande samt att större kommunala investeringar samordnas.

Invånarperspektiv

Ett genomförande av strukturskissen innebär en stor förändring av Älvängen. Förändringen syftar till att skapa ett Älvängen där invånarna i kommunen vill vistas i större utsträckning än de gör i dagsläget och fokus ligger till stor del på att göra området mer anpassat för gående och cyklister samt att tillskapa mötesplatser och rekreativa värden.

Strukturskissen föreslår nya lekytor samt att det placeras ut bänkar och tillförs grönska längs stråk och vid mötesplatser för att anpassa stadsrummet för barn och äldre och skapa ett bättre mikroklimat.

I föregående arbeten gällande Älvängens utveckling har dialoger förts med invånarna vid olika tillfällen. Vid efterföljande detaljplaner och planprogram sker samråd där invånarna får delta. Tillfälliga projekt tas med fördel fram i dialog med invånarna för att testa idéer, engagera samhället och skapa positiva förändringar som kan inspirera till permanenta förbättringar.

Hållbarhetsperspektiv

Den föreslagna bebyggelsen ligger inom en kilometer från pendeltågsstationen vilket skapar goda förutsättningar för att resa med kollektivtrafik både för boende och arbetande. Gena stråk för gående och cyklister och tillgång till säkra cykelparkeringsplatser främjar även att kortare resor sker gåendes eller med cykel.

Längs med Göta älv föreslås ett rekreativt stråk. Här kan med fördel klimatanpassningsåtgärder kombineras med rekreativa värden för att hantera stigande vattennivåer i Göta älv och samtidigt tillgängliggöra älven för invånarna.

Strukturskissen föreslår tillskapande av gröna miljöer med vistelsevärden i form av nya parker samt planteringar av träd, men även mindre åtgärder som att plantera en större variation av växter för att främja den biologiska mångfalden.

Lagstiftning och kommunala styrdokument

Översiktsplan för Ale kommun

En av översiktsplanens övergripande strategier är att huvudsaklig utbyggnad och förtätning ska ske i pendelorterna, med högre koncentration av bebyggelse vid pendeltågsstationerna. Detta stämmer väl överens med strukturskissens förslag.

Remissyttrande

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Behandlad enligt MBL xxxx-xx-xx

Bedöms ej tillämplig i detta ärende.

Beslutets genomförande

Kommande planering och utveckling av Älvängen centrum använder strukturskissen som underlag i sitt arbete.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att det är lämpligt att strukturskissen godkänns samt att kommande detaljplaner använder strukturskissen som underlag i sitt arbete.

Buller, föroreningar, dagvatten och skyfall, stigande vattennivåer, geoteknik och dylikt har inte utretts i arbetet med strukturskissen. Däremot har strukturskissen tagit föregående frågor i beaktande. Kommande planprogram och detaljplaner bör utreda dessa frågor vidare för att bättre bedöma genomförandet av utvecklingen av Älvängen

PROTOKOLL

Samhällsbyggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2023-09-06

SBN § 272

SBN 2023/398

Strukturskiss för Älvängen centrum

Beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att godkänna Strukturskiss för Älvängen centrum.

Motivering till beslut

Bedöms ej tillämplig i detta ärende.

Sammanfattning

Älvängen har stor potential för en omvandling till en ort med en tätare bebyggelse med blandade funktioner i stationsnära områden, men har samtidigt utmanade förutsättningar.

Syftet med strukturskissen är att visa hur Älvängen kan utvecklas till en attraktiv småstad med en sammanhållen centrumdel, tät bebyggelse med möjlighet till centrumverksamheter, tydliga stråk och mötesplatser. Framtagandet av strukturskissen grundas i behovet av att sätta detaljplanen för Älvängen centrum i ett sammanhang samt att visa hur stationsområdet och den äldre centrumbebyggelsen kan bindas samman med de nordöstra handelsområdena.

Strukturskissen beskriver hur Älvängens centrala delar kan utvecklas i ett sammanhang med omlandet. Strategierna i strukturskissen handlar om att bygga stationsnära med blandade funktioner och förtäta där den befintliga bebyggelsestrukturen är gles. För att binda samman de olika områdena har även strategier för mjukare åtgärder formulerats, som syftar till att aktivera stadsrummet genom tillägg av kvalitativa mötesplatser och stråk. Strukturskissens förslag är indelat i fyra delområden där centrumområdet är i fokus. Utvecklingen av de olika områdena beskrivs i strukturskiss-dokumentet.

En strukturskiss är inte ett bindande dokument, utan ett vägledande och inspirerande dokument för kommande planprogram och detaljplaner. Ett godkännande av strukturskissen ger en samlad bild av hur ett framtida Älvängen kan se ut, vilket bidrar till att möjliggöra ett mer samordnat arbete.

Justerandes sign.		Utdragsbestyrkande
		50

PROTOKOLL

Samhällsbyggnadsnämnden
Sammanträdesdatum: 2023-09-06

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande, 2023-08-24
Strukturskiss för Älvängen centrum, 2023-08-24

Protokollsanteckning

Johan Nordin (S) lämnar följande protokollsanteckning för Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Centerpartiets räkning:
Strukturskissen är precis som det låter en skiss av hur Älvängen skulle kunna utvecklas, men det är inte ett beslut om exakt hur utvecklingen kommer att se ut.

Vi i oppositionen (S,C,V) ser att det i det fortsatta planeringsarbetet behöver ytterligare utredas hur parkering i området skall ske och hur biltrafiken skall passera genom centrumområdet samt vilka av de centrala delarna som skall bevaras och utvecklas som grön-områden för att skapa förutsättningar till ett framtida hållbart samhälle och näringsliv i stationsnära lägen.

Vår ambition är att centrumområdet skall vara tillgängligt, grönt och med oskyddade trafikanter i fokus.

Beslutet skickas till

För vidare hantering
Planadministratör

Justerandes sign.		Utdragsbestyrkande
		51

Samverkan i Ales reviderade förslag gällande alternativ två:

Kultur och fritidsverksamhet läggs under ks med undantag av det som är fastighetsrelaterat då detta läggs under serviceförvaltningen, styrningen av kultur och fritid sker genom ett utskott från ks

PROTOKOLL

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum: 2023-08-22

KS § 135

KS 2023/307

Organisering av kultur- och fritidsförvaltningen

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att återremittera ärendet med uppdraget att komplettera ärendet med följande:

- Risk och konsekvensanalys rörande alternativ två
- Risk och konsekvensanalys rörande Samverkan i Ales reviderade förslag gällande alternativ två
- Risk och konsekvensanalys rörande alternativ fyra
- Risk och konsekvensanalys rörande effekten på verksamheten om verksamheten fortsatt ligger kvar i utskottsform under kommunstyrelsen

Sammanfattning

Hösten 2022 beslutade kommunfullmäktige att kultur- och fritidsnämnden avskaffas från och med 2022-12-01.

Att upprätthålla bestämmelserna i reglemente för kultur- och fritidsnämnden från och med 2022-12-01.

Att uppdra åt kommunstyrelsen att utreda och föreslå hur kultur- och fritidsnämndens ansvar kan fördelas på en eller flera andra nämnder.

Kommunstyrelsens uppdrag att utreda innefattar att presentera de ekonomiska konsekvenserna av föreslagen lösning samt att utreda och föreslå nödvändiga revideringar av berörda styrdokument.

Kommunledningsförvaltningen har tagit fram ett underlag vars konsekvenser får olika ekonomisk påverkan beroende på kommunfullmäktiges beslut.

Underlaget till beslut innehåller flera möjligheter där kommunfullmäktiges beslut om organisering av verksamheten krävs för att möjliggöra förslag om förändring av berörda styrdokument.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande 2023-06-15

Bilaga 1 Kultur och fritid i Ale kommun

Bilaga 2 SKRs genomgång av politisk organisering

Justerandes sign.		Utdragsbestyrkande
		53

PROTOKOLL

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum: 2023-08-22

IFM protokoll 2023-04-27

Yrkande

Dennis Ljunggren (S) gör följande återremissyrkande för Socialdemokraternas räkning:

Att kommunstyrelsen beslutar att återremittera ärendet med uppdraget att komplettera ärendet med följande:

- Risk och konsekvensanalys rörande alternativ två
- Risk och konsekvensanalys rörande Samverkan i Ales reviderade förslag gällande alternativ två
- Risk och konsekvensanalys rörande alternativ fyra
- Risk och konsekvensanalys rörande effekten på verksamheten om verksamheten fortsatt ligger kvar i utskottsform under kommunstyrelsen

Jessika Loftbring (C) och Sven Engdahl (V) ställer sig bakom Dennis Ljunggrens (S) återremissyrkande.

Beslutsgång

Ordförande ställer proposition på Dennis Ljunggrens (S) återremissyrkande och finner att kommunstyrelsen beslutar detsamma.

Protokollsanteckning

Dennis Ljunggren (S) lämnar följande protokollsanteckning för Socialdemokraternas räkning:

Socialdemokraterna ser en uppenbar risk om kommunfullmäktige beslutar att dela upp tidigare kultur- och fritidsnämndens verksamheter.

Detta då mottagande nämnder i dagsläget har stora ekonomiska utmaningar och då nämnderna måste göra allt de kan för att få sina budgetar i balans bedöms sannolikheten att det är just den icke lagstadgade verksamheterna inom Ale kommuns kultur- och fritidsverksamheter som kommer att offras först.

Jessika Loftbring (C) och Sven Engdahl (V) ställer sig bakom Dennis Ljunggrens (S) protokollsanteckning.

Justerandes sign.		Utdragsbestyrkande
		54

PROTOKOLL

Kommunstyrelsen

Sammanträdesdatum: 2023-08-22

Beslutet skickas till

För vidare hantering

Kommunstyrelsen

Kommunchef

För kännedom

Alla nämnder

Justerandes sign.		Utdragsbestyrkande 55
-------------------	--	------------------------------

Politisk organisation i kommuner och regioner

Förord

I Sverige har vi ett decentraliserat demokratiskt system som bygger på kommuner och regioners självstyre. Lokalt självstyre innebär ett brett uppdrag och ansvar för uppgifter som rör välfärden samt lokal och regional samhällsutveckling samtidigt som väl fungerande demokratiska institutioner ska upprätthållas. Självstyrelsen utövas av beslutande politiska församlingar som utses genom allmänna val av medborgarna. Fullmäktige är det högsta beslutande organet och kommuner och regioner är skyldiga att inrätta en styrelse. Förutom styrelsen finns några obligatoriska nämnder, men utöver dessa finns en stor frihet att själva bestämma hur den politiska organisationen ska organiseras. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) ska verka för att främja en utveckling av den lokala demokratin och har under lång tid samlat in information om den lokala demokratin. SKR sprider kunskap om dess utveckling och förutsättningar när det gäller styren, förtroendevalda och politisk organisation. Under årens lopp har SKR löpande fått frågor från medlemmar om olika typer av politisk organisation och erfarenheter från kommuner som valt olika lösningar utan att ha en samlad bild av detta. SKR har i denna kartläggning undersökt vilka olika typer av politisk organisation som förekommer bland landets kommuner och regioner. Enligt rapporten har 235 svenska kommuner valt en traditionell nämndorganisation med facknämnder medan övriga 55 har valt en annan organisation där facknämnderna ersatts av styrelseutskott. Olika kommuner har valt olika varianter på samma tema, en så kallad alternativ politisk organisation.

Rapportens sammanställning beskriver olika politiska organisationer utan att värdera dess funktionalitet. Vår förhoppning är att rapporten ska inspirera till samtal om den lokala demokratin organisering. För läsare som vill ta del av forskning och utvärderingar av olika typer av nämndorganisationer innehåller rapportens avslutande del exempel på sådana rapporter.

Texten har skrivits av Bo Per Larsson, konsult och tidigare sektionschef på SKR med ansvar för bland annat demokrati, självstyrelse och statlig styrning.

Stockholm, maj 2021

Lena Langlet

Avdelningen för ekonomi och styrning

Innehåll

Bakgrund	5
Kommunernas politiska organisation	8
Politisk organisation med facknämnder	8
Regionernas politiska organisation	16
Forskning och utvärderingar av kommunernas politiska organisation	18

Bakgrund

Kommuner och regioner är demokratiska institutioner och deras politiska organisation syftar ytterst till att folkviljan ska förverkligas. Den politiska organisationen är en viktig förutsättning för att kommuner och regioner ska fullgöra sina välfärds-, utvecklings-, demokrati- och myndighetsuppdrag.

Regeringsformen innehåller vissa grundläggande bestämmelser om kommunernas och landstingens interna organisation, till exempel att den kommunala beslutanderätten utövas av valda församlingar och att det finns (bland annat) kommunala förvaltningsmyndigheter för den offentliga förvaltningen. I övrigt återfinns flertalet bestämmelser om kommunernas och regionernas politiska organ i kommunallagen.

I varje kommun och region är fullmäktige det främsta beslutande organet. Därutöver har styrelsen och övriga nämnder hand om kommunens eller regionens förvaltnings- och verkställighetsuppgifter. Dessa organ bereder ärenden som ska avgöras av fullmäktige och verkställer fullmäktiges beslut. Dessutom har nämnderna egen beslutanderätt i frågor som rör förvaltningen eller som de enligt lag eller annan författning ska ha hand om. De beslutar även i frågor som fullmäktige har delegerat till dem. Fullmäktige beslutar om nämndernas verksamhetsområden och deras inbördes förhållanden.

Kommuner och regioner är skyldiga att inrätta en styrelse. Förutom styrelsen finns några obligatoriska nämnder. Det ska finnas en valnämnd¹ i kommunerna. Om en överförmyndare inte har utsetts, ska det även finnas en överförmyndarnämnd² i varje kommun. Vidare ska det finnas en eller flera nämnder, så kallade patientnämnder, med uppgift att stödja och hjälpa patienter inom hälso- och sjukvården och tandvården³. Det ska även finnas en så kallad krisledningsnämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser som medför

¹ 3 kap. 3 § vallagen (2005:837).

² 19 kap. 2 § föräldrabalken.

³ 1 § Lag (2017:372) om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården.

allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner och därför kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting⁴. I varje kommun och region utgör också revisorer en del av den politiska organisationen.

Därutöver har kommunerna sedan 1991 en betydande frihet att utifrån lokala behov och förutsättningar själva bestämma hur nämndverksamheten ska organiseras. Fullmäktige ska tillsätta de nämnder som utöver styrelsen behövs för att fullgöra kommunens eller landstingets uppgifter. Kommuner och regioner kan dessutom samverka med andra kommuner och/eller regioner genom gemensamma nämnder och kommunalförbund.

Speciallagstiftning för olika verksamhetsområden anger att det ska finnas en eller flera nämnder som ansvarar för vissa uppgifter. Till exempel ska det enligt plan- och bygglagen finnas en byggnadsnämnd i varje kommun med vissa angivna uppgifter. Det är dock fullt möjligt att kommunstyrelsen utgör byggnadsnämnd eller att den (eller de) nämnd(er) som fullgör byggnadsnämndens uppgifter ges en annan benämning och/eller ett bredare uppdrag.

Systemet med nämnder med ett eget ansvar som dessutom leder förvaltningen för sitt ansvarsområde har flera konsekvenser. Det innebär att det finns ett relativt stort antal förtroendevalda och att dessa kan skaffa sig goda insikter om den verksamhet de ansvarar för. Det brukar framhållas att detta gör det politiska uppdraget som nämndledamot mer stimulerande och meningsfullt. Nämndorganisationen innebär även att det finns en maktindelning inom den politiska organisationen. Även om kommunstyrelsen har vissa övergripande uppgifter och ska ha uppsikt över övriga nämnder är den inte överordnad dessa och kan inte lägga sig i en facknämnds verksamhet. Det brukar å andra sidan framhållas att nämndorganisationen riskerar att leda till att ledamöterna prioriterar den egna verksamheten och att de förtroendevalda agerar utifrån nämndens intressen snarare än sin partitillhörighet. Det kan därmed bli svårare att ta ett samlat helhetsansvar för kommunen eller regionen. Detta har varit ett viktigt motiv för att ett antal kommuner utformat en politisk organisation där facknämnderna ersatts av utskott till styrelsen.

Generellt sett har den fria nämndorganisationen bidragit till färre nämnder med bredare ansvarsområden. Särskilt under 1990-talet skedde en kraftig minskning

⁴ 2 kap 2 § Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i freds-tid och höjd beredskap.

av antalet nämnder. Mellan 1989 och 1999 minskade antalet nämnder i kommunerna med 25 procent. Minskningen har därefter fortsatt men i en betydligt lugnare takt och var mellan 1999 och 2019 6 procent. I regionerna har till och med antalet nämnder ökat med 10 procent mellan 2003 och 2019.

Kommunernas politiska organisation

Politisk organisation med facknämnder

Det är tydligt att flertalet kommuner valt att ha en i huvudsak traditionell politisk organisation där facknämnder ansvarar för olika verksamhetsområden. Det gäller 235 eller 81 procent av Sveriges 290 kommuner. Däremot varierar antalet och därmed vilka nämnder man väljer att inrätta. Antalet speglar i hög grad kommunens invånarantal. Samtidigt finns ett grundläggande mönster för den politiska organisationen som återfinns i flertalet kommuner med facknämnder. Variationen är således mindre än man skulle kunna vänta sig även om det finns många olika nämndbeteckningar och även vissa skillnader på detaljnivå när det gäller ansvarsbredd och inriktning.

Antalet nämnder⁵

Varje kommun ska ha en kommunstyrelse. Vidare ska det i varje kommun finnas valnämnd, överförmyndare, revisorer och krisledningsnämnd. När vi i det följande redovisar antalet och typen av nämnder är inte dessa obligatoriska politiska organ inräknade. Vi räknar inte heller med kommunaldelsnämnder eller de gemensamma nämnder där flera kommuner samverkar, vare sig för värd-kommunen eller de övriga kommuner som ingår.

Av de 12 kommuner som har minst 10 nämnder har samtliga utom en fler än 100 000 invånare. Göteborg har 23 nämnder varav fyra geografiska socialnämnder. Stockholm har 13 nämnder förutom deras 13 stadsdelsnämnder och Örebro har 17 nämnder. 7 kommuner har 9 nämnder, 13 har 8 nämnder, 18 har 7 nämnder, 29 har 6 nämnder, 38 har 5 nämnder, 62 har 4 nämnder, 45 har 3 nämnder och 11 har 2 nämnder. Kommuner med få nämnder är antingen befolkningsmässigt små eller styr en betydande del av sin verksamhet i samverkan med andra kommuner genom gemensamma nämnder och/eller kommunalförbund.

⁵ Uppgifterna om antalet nämnder och om deras uppgifter och funktion har hämtats från kommunernas hemsidor under februari-mars 2021. I vissa fall har uppgifterna inte varit fullständiga och det har funnits utrymme för tolkningar. Exempelvis är det inte självklart att beställar-utförarinslag i den politiska organisationen redovisas. Dessutom har kommunerna olika praxis när det gäller att redovisa vilka gemensamma nämnder och kommunalförbund som de ingår i. Mot den bakgrunden bör de uppgifter som redovisas inte självklart betraktas som exakta.

Nämndernas ansvarsområden

Samtliga 235 kommuner med facknämnder har minst en nämnd med ansvar för utbildningsområdet, en för vård- och omsorgsfrågor och en för samhällsbyggnadsfrågor. Därutöver har drygt 60 procent av ”facknämndskommunerna” minst en nämnd med ansvar för kultur- och/eller fritidsfrågor och en drygt tredjedel en teknisk nämnd.

Beteckningarna för den eller de nämnder som ansvarar för utbildningsfrågor varierar – barn- och utbildningsnämnd, barn- och ungdomsnämnd, bildningsnämnd, lärandenämnd, kompetensnämnd mm. Det är relativt vanligt att en nämnd ansvarar för förskola och grundskola och en annan för gymnasie- och vuxenutbildning. Det förekommer också att gymnasieutbildningen styrs i samverkan genom en gemensam nämnd eller ett kommunalförbund. En del större kommuner har ytterligare delat upp ansvaret för utbildningsområdet genom en förskolenämnd. Utbildningsnämnden har ibland även ansvaret för kultur- och fritidsfrågor och i några kommuner för individ- och familjeomsorg.

Inom det sociala området är socialnämnd och vård- och omsorgsnämnd de vanligaste beteckningarna. Även här är det vanligt med en uppdelning i individ- och familjeomsorg respektive vård- och omsorg för äldre och funktionshindrade (äldrenämnd). En del kommuner har bildat en gemensam nämnd kring familjerättsfrågor och familjebehandling. I flera län har regionen och kommunerna bildat en gemensam nämnd för att hantera hjälpmedelsfrågor.

Inom samhällsbyggnadsområdet finns olika lösningar. Det stora flertalet kommuner har en samhällsbyggnadsnämnd och/eller en miljö- och byggnadsnämnd. Gränssnitten ser något olika ut. Det förekommer också att kommunstyrelsen utgör byggnadsnämnd och även att man inrättat ett särskilt utskott för denna typ av frågor. Det är relativt vanligt att framför allt mindre kommuner samverkar inom bygg- och miljöområdet.

Det är uppenbart att kultur- och fritidsfrågorna tillmäts politisk betydelse i kommunerna. I mer än hälften av alla kommuner finns en särskild kultur- och fritidsnämnd eller både en kulturnämnd och en fritidsnämnd. Ibland tilldelas denna även ansvar för teknik, tillväxt, turism eller folkhälsa. Ibland sköts istället kulturfrågor tillsammans med skolfrågorna i en utbildningsnämnd och några kommuner har valt att inrätta ett särskilt utskott under kommunstyrelsen för kultur- och/eller fritidsfrågor.

Många kommuner samlar ansvaret för kommunaltekniska frågor i en teknisk nämnd. Ibland hanteras vissa kommunaltekniska frågor genom ett kommunalt bolag eller i samverkan med andra kommuner genom ett kommunalförbund, en gemensam nämnd eller ett gemensamt bolag –till exempel för VA eller renhållning. Räddningstjänst är ytterligare ett område där närmare två tredjedelar av kommunerna samverkar - genom ett kommunalförbund eller en gemensam nämnd.

I övriga kommuner har man ibland inrättat en särskild räddningsnämnd men det förekommer även att kommunstyrelsen har ansvaret för dessa frågor. Det är för övrigt vanligt att kommunstyrelsen ansvarar för en rad frågor som kanske tidigare sköttes av en särskild facknämnd – det gäller dock framför allt samhällsbyggnads- och kommunaltekniska frågor och mer sällan välfärdsfrågor.

Kommundelsnämnder

Under 1980- och 1990-talet var det relativt vanligt med kommundelsnämnder. Så småningom kom denna typ av geografiska nämnder att avvecklas och under de senaste mandatperioderna har de främst förekommit i de tre storstäderna. Sedan Malmö och Göteborg avskaffat sina stadsdelsnämnder är nu Stockholm den enda kommun som har en organisation där stadsdelsnämnderna täcker in hela kommunen. Därutöver förekommer kommundelsnämnder i enstaka delar av en kommun. Södertälje har kommundelsnämnder för fyra områden utanför centralorten medan Eskilstuna, Kalmar, Västerås och Hudiksvall har vardera en sådan nämnd. Svågadalensnämnden i Hudiksvall är för övrigt unik eftersom ledamöterna inte företräder de politiska partierna. De utses formellt av fullmäktige men efter ett särskilt nomineringsval bland invånarna i kommundelen.

Utskott under kommunstyrelsen inom ramen för en traditionell nämndorganisation

Det är sedan länge vanligt att såväl kommunstyrelse som nämnder har särskilda utskott. För nämnderna kan det handla om arbetsutskott eller utskott för vissa delar av den verksamhet man ansvarar för. Även styrelsen har ofta arbetsutskott och relativt ofta ett personalutskott (förhandlingsdelegation, arbetsgivarutskott) men det förekommer också ekonomiutskott eller planeringsutskott. Därutöver har ett antal kommuner skapat utskott under styrelsen för att ersätta en nämnd som ansvarig för en verksamhet. I vissa fall har även utskott bildats för att ta

över ansvaret från en nämnd som därmed avvecklats. Sådana verksamhetsutskott till styrelsen inom ramen för en traditionell nämndorganisation förekommer i 40 kommuner.

Det är fullt möjligt att se detta som en särskild typ av politisk organisation som avviker från såväl en traditionell nämndorganisation som en alternativ organisation utan facknämnder. I grunden handlar det om att kommunstyrelsen tar ett direkt ansvar för vissa verksamhetsområden som annars skulle hanteras av en nämnd. Det kan men behöver inte ske genom att man bildar ett utskott till styrelsen. Det förekommer också att kommunstyrelsen övertar ansvaret för olika verksamheter utan att detta synliggörs i en organisationstablå. I vissa fall kan det handla om att en verksamhet inte är tillräckligt omfattande eller politiskt intressant för att det ska finnas skäl för att inrätta vare sig en särskild nämnd eller ett utskott. I andra fall kan det handla om att man valt att organisera verksamheten i större sektorer för att bättre spegla ”helheten” än tidigare. I ytterligare andra fall är orsaken att verksamheten sköts av en annan kommun inom ramen för avtalssamverkan men att man ändå ser behovet av att kunna följa utvecklingen från ett övergripande kommunperspektiv.

Inrättandet av enskilda verksamhetsutskott under styrelsen – liksom att styrelsen även i övrigt tar över ansvaret för uppgifter som tidigare sköts av en nämnd – kan beskrivas som att mer makt koncentreras till styrelsen. Den kan också beskrivas som ett rationellt sätt att hantera den komplexitet som ryms i kommunens uppdrag eller att i en liten kommun undviker att inrätta nämnder för frågor av begränsad omfattning eller svag politisk ”laddning”. Under alla omständigheter ser vi att ett antal kommuner anpassar och modifierar den traditionella nämndorganisationen så att den fungerar utifrån deras egna förutsättningar. Här kan man möjligen beklaga att den traditionella nämndorganisationen inte fått samma uppmärksamhet inom forskningen som den ”nämndlösa” organisationen.

Alternativ politisk organisation med utskott till styrelsen

Redan i slutet av 1990-talet valde enskilda kommuner att skapa en alternativ politisk organisation där man avskaffade alla icke-obligatoriska nämnder för att istället inrätta dels utskott under kommunstyrelsen, dels fullmäktigeberedningar. Avsikten var att skapa en tydligare ekonomisk styrning och att markera behovet av ett helhetsansvar för samtliga kommunens verksamheter. Genom fullmäktigeberedningarna skulle fullmäktiges arbete vitaliseras och medborgardialogen utvecklas. Pionjärkommunerna fick efterföljare och idag har 55 kommuner en

”nämndlös” utskottsorganisation. Mindre än hälften av dessa har en fullmäktigeberedning och endast en femtedel har flera beredningar. Samtidigt har även kommuner med nämndorganisation inrättat fullmäktigeberedningar. Intresset för att gå över till denna typ av organisation förefaller lägre nu än för 10–15 år sedan. Samtidigt är det endast en handfull kommuner av de som prövat detta alternativ som valt att återgå till en traditionell nämndorganisation.

Det är alltså knappt en femtedel (19 procent) av kommunerna som tagit bort (i stort sett) samtliga facknämnder och ersatt dessa med utskott under styrelsen. Man behåller förstås de obligatoriska organen valnämnd, krisledningsnämnd, överförmyndare och revisorer. Man väljer dessutom ofta att inrätta en eller flera nämnder för att hantera myndighetsfrågor – särskilt inom bygg- och miljöområdet och socialtjänst. Ibland har man inrättat en särskild jävsnämnd för att säkerställa en rättssäker hantering till exempel vid tillsyn av kommunens egna verksamheter. Det förekommer också att man behåller miljö- och byggnämnden som då i huvudsak ansvarar för tillsyn och tillståndsgivning.

Antalet utskott varierar. Två kommuner saknar helt utskott, 8 kommuner har 2 utskott, 17 kommuner 3 utskott, 22 kommuner 4 utskott, 5 kommuner 5 utskott och en kommun 6 utskott. Flertalet kommuner (50) har ett arbetsutskott, ett allmänt utskott eller ett ledningsutskott. 42 kommuner har ett socialutskott eller ett vård- och omsorgsutskott. 40 kommuner har ett utskott för barn- och utbildningsfrågor (bildning, lärande, barn- och ungdom etcetera). 10 kommuner har ett utskott som är gemensamt för hela välfärdsområdet. I 24 kommuner finns utskott för samhällsbyggnad/samhällsutveckling. Därutöver finns utskott för till exempel tekniska frågor (3) och tillväxt och näringslivsfrågor.

Det ska också sägas att många av utskottskommunerna bedriver verksamheter i samverkan med andra kommuner inom ramen för en gemensam nämnd eller ett kommunalförbund och att detta kan omfatta en relativt ansenlig del av verksamheten – dock inte andra välfärdstjänster än gymnasieutbildning och delar av vård- och omsorgsområdet (familjerätt, behandlingshem, kost, hjälpmedel).

En stor andel bland de kommuner som har en nämndlös utskottsorganisation är relativt små. 48 (87 procent) har mindre än 20 000 invånare och av dessa har 33

mindre än 10 000 invånare och 11 mindre än 5000 invånare⁶. Endast 2 kommuner har mer än 40 000 invånare. Den nämndlösa organisationen är mer vanlig i vissa län, som Västra Götaland 11 kommuner, Värmland 8 kommuner, Västerbotten 6 kommuner samt Dalarna 5 kommuner.

Fullmäktigeberedningar

När enskilda kommuner först började utveckla en politisk organisation där utskott under styrelsen ersatte facknämnderna inrättade man samtidigt särskilda beredningar under fullmäktige. Avsikten var att vitalisera den politiska debatten och göra upp med bilden av fullmäktige som ett transportkompani. Beredningarna skulle inte ersätta styrelsens uppgift att bereda ärenden inför behandlingen i fullmäktige. Det var således inte fråga om att lansera en kommunal motsvarighet till riksdagsutskotten. Det handlade inte heller om att ersätta nämnderna med dessa nya beredningar. Tanken var istället att beredningarna skulle anlägga ett mer långsiktigt, visionärt och strategiskt perspektiv på olika frågor. Parallellt med omvärldsbevakning och programarbete skulle de också utveckla dialogen med kommunernas medborgare.

I slutet av 1990-talet och under 00-talet bildade ett stort antal kommuner politiska arbetsgrupper med uppgift att utveckla den lokala demokratin. Flera av dessa arbetsgrupper permanentades så småningom som fullmäktigeberedningar – såväl i kommuner med som utan nämnder. Dessa beredningar ska inte förväxlas med fullmäktiges valberedningar och arvodesberedningar som finns i en majoritet av kommunerna och som har mer avgränsade uppgifter.

Idag återfinns fullmäktigeberedningar i 35 kommuner varav 16 i kommuner med utskottsorganisation. Därutöver har 12 kommuner angivit att de vid behov kan inrätta tillfälliga fullmäktigeberedningar.

Det i särklass vanligaste ämnesområdet för en beredning är demokrati. Flera beredningar anknyter direkt till kommunala verksamheter som utbildning, vård och omsorg, samhällsbyggnad och kultur och fritid. Ibland har man mer sektorsövergripande teman som välfärd, samhällsutveckling, tillväxt, klimat, trygghet, folkhälsa, social hållbarhet samt landsbygdsutveckling.

⁶ Den 1 november 2020 har 167 kommuner mindre än 20 000 invånare, 72 kommuner mindre än 10 000 invånare och 16 mindre än 5 000 invånare. Det betyder att den traditionella nämndorganisationen dominerar även bland mindre kommuner. Men bland de allra minsta kommunerna (<5000 invånare) har nästan 70 procent valt en alternativ politisk organisation.

Kommunal samverkan

I stort sett alla kommuner utövar den politiska styrningen av vissa verksamheter i samverkan med andra kommuner, genom kommunalförbund respektive gemensamma nämnder. För en del mindre kommuner bedrivs en relativt stor del av verksamheten i samverkan och som mest svarar den för närmare 20 procent av kommunens utgifter. För vissa verksamheter är det särskilt vanligt med samverkanslösningar:

- Räddningstjänst bedrivs genom 38 kommunalförbund där 161 kommuner ingår och 9 gemensamma nämnder med sammanlagt 24 kommuner. Dessutom samverkar åtskilliga av de 105 kommuner som har en egen räddningstjänst med andra kommuner genom avtal.
- Överförmyndarverksamheten styrs i 160 kommuner genom 42 gemensamma nämnder.
- Det är även vanligt med samverkan när det gäller miljö- och bygg, kommunalteknik och samhällsbyggnadsfrågor som i 51 kommuner styrs genom 19 gemensamma nämnder och i drygt 90 kommuner genom kommunalförbund.
- Ett annat vanligt samverkansområde rör hjälpmedel där det framför allt förekommer att regionen och länets kommuner bildar en gemensam nämnd (7 nämnder med 78 kommuner och sex regioner) men i ett fall också ett kommunalförbund.
- Andra frekventa samverkansområden är gymnasie- och vuxenutbildning, VA, familjerätt, behandlingshem och kost- och måltidsverksamhet.
- Det är mycket vanligt med gemensamma nämnder för funktioner som löner, personal- och ekonomiadministration, växel, IT-stöd, arkiv, media mm. Det handlar till stor del om funktioner där man inte självklart skulle inrätta en särskild nämnd om de skulle hanteras av en enskild kommun.

Allmänna iakttagelser

För ca 10–15 år sedan fanns en föreställning om att utskottsorganisationen skulle kunna komma att ersätta den traditionella nämndorganisationen. Så blev inte fallet och några år senare förutspåddes istället att kommuner med en alternativ organisation skulle återinföra facknämnderna. Inte heller detta har infriats annat än i enstaka fall. Det förefaller som att utskottsorganisationen har ”satt sig” i kommuner med en sådan politisk organisation. Samtidigt verkar majoriteten kommuner ha anpassat nämndernas antal och ansvarsområden efter sina

egna förutsättningar. Det har i vissa fall skett genom att man breddat styrelsens mer övergripande ansvar och stärkt dess strategiska roll - ibland men långt ifrån alltid genom särskilda styrelseutskott. Man ser dock inte någon dramatisk förändring av den politiska organisationen. Den traditionella nämndorganisationen dominerar samtidigt som en femtedel av kommunerna behåller en alternativ utskottsorganisation. Däremot verkar inte systemet med fullmäktigeberedningar ha fått något bredare gensvar. Det kan även noteras att kommun-/stadsdelsnämnder nu enbart finns kvar i Stockholm samt i enstaka kommundelar i ytterligare fem kommuner.

En viktig och betydelsefull utveckling gäller den ökade omfattningen av kommunernas samverkan och dess politiska överbyggnad. I många fall speglar den behovet av att hantera vissa verksamheter gemensamt. Ett intryck är samtidigt att man valt att inrätta gemensamma nämnder för administrativa funktioner med låg politisk laddning. Handlar det om att det finns ett större behov av politisk styrning innan samverkan är etablerad? Eller är orsaken att konkurrenslagstiftningen fortfarande begränsar möjligheterna till enklare samverkansformer genom avtal? Under alla omständigheter kommer frågan om en ändamålsenlig politisk styrning vid samverkan att med säkerhet behöva ägnas stor uppmärksamhet framöver.

Regionernas politiska organisation

Regionernas politiska organisation utformas utifrån samma bestämmelser i kommunallagen som för kommunerna. Det betyder att det i varje region ska finnas ett regionfullmäktige och en regionstyrelse. Det ska också finnas förtroendevalda revisorer samt en krisledningsnämnd och en (eller flera) patientnämnd(er). I övrigt är regionerna fria att bilda de nämnder, utskott och beredningar som man finner ändamålsenligt.

Samtliga regioner har minst en icke-obligatorisk nämnd vid sidan av regionstyrelsen. Antalet varierar från 1 till 23. Antalet speglar regionens storlek, förekomsten av särskilda drifts- eller utförarnämnder inom i första hand hälso- och sjukvårdsområdet samt i vilken utsträckning som ansvaret för politikområden har tilldelats regionstyrelsen i stället för en nämnd. Den politiska organisationen i fyra regioner, Kalmar, Halland, Västmanland och Norrbotten, skulle kunna jämföras med den ”nämndlösa” organisationen i kommunerna genom att styrelsen har en särskilt framträdande roll i dessa regioner. Den ansvarar för hela hälso- och sjukvårdsområdet och i Halland och Västmanland även för regional utveckling. I dessa regioner har man istället inrättat utskott till styrelsen för dessa områden.

Hälso- och sjukvård utgör regionernas i särklass största ansvarsområde. Flertalet regioner (16) har en hälso- och sjukvårdsnämnd medan det istället är regionstyrelsen som ansvarar för hälso- och sjukvården i övriga fem regioner. I två av dessa finns ett särskilt hälso- och sjukvårdsutskott under regionstyrelsen. I nio regioner är ansvaret för vårdområdet uppdelat på flera nämnder. Det kan handla om att en nämnd ansvarar för sjukhusvård och en för primärvård och övrig vård. Några regioner har en särskild tandvårdsnämnd. Fyra regioner har särskilda sjukhusstyrelser med lite olika profil. Det kan beskrivas som en mer eller mindre uttalad politisk beställar-utförarorganisation där en (eller flera) nämnd(er) beställer vård medan en (eller flera) nämnd(er) ansvarar för driften.

Från och med 2019 har samtliga regioner ansvar för regional utveckling. Flertalet regioner (16) har en regional utvecklingsnämnd (beteckningarna varierar något). I övriga fem regioner ansvarar regionstyrelsen för dessa frågor och har

inrättat ett särskilt utskott med uppgifter som rör regional utveckling. I 14 regioner finns därutöver en nämnd som ansvarar för kollektivtrafik och infrastrukturfrågor – ibland inom ramen för ett bredare uppdrag för hållbarhetsfrågor eller regional planering. 13 regioner har en särskild kulturnämnd som i några fall även ansvarar för utbildningsfrågor.

I sex regioner har särskilda fullmäktigeberedningar bildats med inriktning mot demokrati och medborgardialog. Det gäller Kalmar, Värmland, Västmanland, Gävleborg, Västerbotten och Norrbotten. I Västerbotten har beredningarna olika geografiska ansvarsområden. I Uppsala finns en demokrati-, jämställdhets- och integrationsberedning, men under regionstyrelsen.

Samtliga regioner ingår i olika typer av samverkan med andra regioner respektive med kommuner i det egna länet⁷. Av central betydelse är samverkansnämnderna för var och en av de sex sjukvårdsregionerna och som regleras särskilt i lag och förordning. I några sjukvårdsregioner har denna samverkan breddats och fördjupats, till exempel genom Norrlandsregionernas kommunalförbund. Alla regioner samverkar kring ambulansflyg. Ett annat exempel på samverkan gäller avancerad strålbehandling där regioner med universitetssjukhus bildat en gemensam nämnd. Förutom att regioner samverkar med varandra förekommer även samverkan mellan en region och länets kommuner. Ett vanligt samverkansområde rör hjälpmedel där det framför allt förekommer att regionen och länets kommuner bildar en gemensam nämnd och i ett fall också ett kommunalförbund. Det förekommer även att regionen samverkar med en enskild kommun. Ett omtalat exempel är Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje där regionen och kommunen genom det gemensamt ägda bolaget TioHundra AB tar ett gemensamt ansvar för hälso- och sjukvård och omsorg. Andra exempel är där en region har en gemensam kostnämnd tillsammans med kommuner där sjukhus är belägna. Alla regioner har utvecklat organiserade former för strategisk samverkan med länets kommuner såväl när det gäller hälso- och sjukvård som regional utveckling.

⁷ SOU 2018:10, s. 213–240 ger en översiktlig beskrivning av regionernas samverkansmönster.

Forskning och utvärderingar av kommunernas politiska organisation

Sammanställningen ovan har ambitionen att beskriva utan att värdera. För den som vill ta del av diskussioner om och erfarenheter av olika typer av nämndorganisation finns dock åtskilliga rapporter att tillgå.

- Kommunallagskommittén gjorde i ett delbetänkande⁸ en utvärdering av den fria kommunorganisationen. Där finns en kortfattad redogörelse för hur försöksverksamheten med fri kommunorganisation i samband med frikommunförsöket permanentades i och med 1991 års kommunallag. Där redovisas också diskussionen om och erfarenheterna av den fria kommunorganisationen och sammanfattas några av de analyser och slutsatser som gjorts. Huvudsyftet med utvärderingen var att analysera behovet av förändrad reglering inför införandet av ny kommunallag.
- Inom kommunforskningen har intresset varit särskilt stort för den politiska organisation där facknämnder ersätts med styrelseutskott och fullmäktigeberedningar och en rad fallstudier har genomförts från slutet av 1990-talet och framöver. På uppdrag av SKL tog David Karlsson, Olof Rommel och Johan Svensson vid Förvaltningshögskolan i Göteborg 2009 fram en rapport⁹ som principiellt diskuterar kommunernas politiska organisation och som särskilt studerar erfarenheterna från 14 kommuner med alternativ organisation.
- I en rapport¹⁰ från 2014 analyserar Sven Siverbo de demokratiska och ekonomiska effekterna av en nämndlös organisation. I studien jämförs 40 ”utskottskommuner” med 40 jämförbara kommuner med traditionell nämndsorganisation. Rapportens slutsats är att studien inte kan bekräfta att organisationsformen ger eftersökta ekonomiska och demokratiska effekter.

⁸ SOU 2013:53, s. 263–312

⁹ Karlsson, D., Rommel, O. & Svensson, J. (2009) Alternativa politiska organisationer. Om kommuner som avskaffar sina facknämnder och inrättar fullmäktigeberedningar och styrelseutskott. SKL

¹⁰ Siverbo, S. *Demokrati och ekonomi i kommuner med nämndlös politisk organisation* (2014). Kommunforskning i Västsverige: KFi-rapport 129.

- Flertalet kommuner genomför mer eller mindre regelbundet en översyn av sin politiska organisation och låter utvärdera de förändringar man genomfört. Det gäller i synnerhet kommuner som genomfört mer radikala förändringar. Ibland tar man hjälp av forskare och ibland av konsulter. Ibland initieras även utvärderingar av kommunens revisorer. Ett ambitiöst exempel har genomförts av Halmstads högskola inom ramen för följeforskning om demokratiutveckling i Ängelholms kommun¹¹. Ett annat exempel på en forskningsbaserad utvärdering av den politiska organisationen i en av Sveriges minsta kommuner, Arjeplog har gjorts av Luleå tekniska universitet i samarbete med Norrbottens kommuner¹².
- Forskningen om *regionernas* politiska organisation förefaller betydligt mer knapphändig. Ett intressant exempel är dock den utvärdering som en forskargrupp vid högskolan i Borås med Rolf Solli som forskningsledare gjort av Västra Götalandsregionens politiska organisation och som redovisas i sammanlagt 13 rapporter¹³.

Det ska slutligen upprepas att de rapporter som nämns ovan inte har ambitionen att ge någon samlad bild av vare sig forskning eller utvärderingar av kommunernas politiska organisation.

¹¹ Johansson, J. 2016. *Forskningsöversikt – demokratiutveckling i kommunerna*. Högskolan i Halmstad. Karlsson, J., Holmquist, M., Johansson, J. & Severinsson, R., 2018 *Ängelholms kommuns nya organisation. Följeforskningens slutrapport*. Högskolan i Halmstad.

¹² Berglund, L, Jakobsson, En utvärdering av den förändrade politiska organisationen i Arjeplogs kommun. (2018), Luleå, FoUI Rapport 83:2018.

¹³ Solli, R. m.fl. [Utvärdering av Västra Götalandsregionens politiska organisation \(2017\)](https://www.vgregion.se/politik/politisk-organisation/utvardering-av-den-politiska-organisationen/). Högskolan i Borås <https://www.vgregion.se/politik/politisk-organisation/utvardering-av-den-politiska-organisationen/>

Politisk organisation i kommuner och regioner

Under årens lopp har SKR löpande fått frågor från medlemmar om olika typer av politisk organisation och erfarenheter från kommuner som valt olika lösningar utan att ha en samlad bild av detta. SKR har i denna kartläggning undersökt vilka olika typer av politisk organisation som förekommer bland landets kommuner och regioner. Enligt rapporten har 235 svenska kommuner valt en traditionell nämndorganisation med facknämnder medan övriga 55 har valt en annan organisation där facknämnderna ersatts av styrelseutskott. Olika kommuner har valt olika varianter på samma tema, en så kallad alternativ politisk organisation.

Upplysningar om innehållet

Björn Kullander, bjorn.kullander@skr.se

Martin Lidhamn, martin.lidhamn@skr.se

© Sveriges Kommuner och Regioner, 2021

ISBN: 978-91-7585-930-9

Text: Bo Per Larsson

Produktion: SKR

Kommunledningsförvaltningen

Diarienummer: 2023/307

Datum: 2023-06-15

Kommunchef, Maria Reinholdsson

Kommunstyrelsen

Organisering av kultur- och fritidsförvaltningen

Förslag till beslut

Förvaltningen överlämnar ärendet utan förslag till beslut.

Motivering till beslut

Bedöms ej tillämpligt i detta ärende.

Sammanfattning

Hösten 2022 beslutade kommunfullmäktige att kultur- och fritidsnämnden avskaffas från och med 2022-12-01.

Att upprätthålla bestämmelserna i reglemente för kultur- och fritidsnämnden från och med 2022-12-01.

Att uppdra åt kommunstyrelsen att utreda och föreslå hur kultur- och fritidsnämndens ansvar kan fördelas på en eller flera andra nämnder. Kommunstyrelsens uppdrag att utreda innefattar att presentera de ekonomiska konsekvenserna av föreslagen lösning samt att utreda och föreslå nödvändiga revideringar av berörda styrdokument.

Kommunledningsförvaltningen har tagit fram ett underlag vars konsekvenser får olika ekonomisk påverkan beroende på kommunfullmäktiges beslut. Underlaget till beslut innehåller flera möjligheter där kommunfullmäktiges beslut om organisering av verksamheten krävs för att möjliggöra förslag om förändring av berörda styrdokument.

Maria Reinholdsson

Kommunchef

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande 2023-06-15

Bilaga 1 Kultur och fritid i Ale kommun

Bilaga 2 SKRs genomgång av politisk organisering

IFM protokoll 2023-04-27

Beslutet skickas till:

För vidare hantering
Kommunstyrelsen

Kommunchef

För kännedom
Alla nämnder

Ärendet

Vid kommunfullmäktiges möte 2022-11-14 fattades beslut om att minska den politiska organisationen med en nämnd, det vill säga kultur- och fritidsnämnden samt att ge kommunstyrelsen i uppdrag att föreslå organisering av nämndens förvaltning.

Efter beslutet har kultur- och fritidsförvaltningen genomfört kartläggning av alla verksamhetsdelar och tittat på risker och möjligheter. Parallellt gav kommunfullmäktige alla nämnder i uppdrag att genomlysna sina verksamheter för att hitta förbättringar och effektiviseringar.

Detta underlag tillsammans med SKRs genomgång av kommunernas politiska organisering samt jämförelser med liknande kommuner har använts som kunskapsunderlag till de olika organisationsmöjligheter som kommunledningsförvaltningen redovisar i bilaga 1.

Ekonomisk bedömning

Varje organisationsförändring riskerar ökade kostnader samt att personella resurser används till inre arbete istället för utåtriktade tjänster under omställning. I arbetet med att nå en god hushållsekonomi och effektivt nyttjade resurser är dock ständiga granskningar, analyser och förslag till förbättringar nödvändiga.

Varje förslag i sig har olika påverkan på kommunens kostnader. Ett återinförande av en nämnd innebär fasta arvoden och mötesarvoden för fler förtroendevalda samt omkostnader för möten, verksamhetsbesök, kompetensutveckling med mera.

Omflyttning av verksamheter kan innebära tillfälliga kostnadsförändringar både ökade och minskade samtidigt som det om det hanteras väl kan innebära långsiktig effektivisering. Det är inte möjligt att räkna på eventuella förbättringar och möjliga effektiviseringar i varje förslag.

Delar av den kommunala verksamheten är inte lagstyrd vilket gäller samtliga nämnder. Dessa kan komma att behöva ökas, minskas och tas bort vid händelser som får påverkan på kommunens totalekonomi, så kallade budgetregulatorer. Beslut om förändringar i dessa verksamheter får dock oftast påverkan på invånare i olika grad och är för det mesta av större

allmänintresse. Varje nämnd/styrelse har enligt kommunallagen ansvar för en balanserad budget och därmed kan flytt av verksamhet som inte är lagstadgad innebära förändring i uppdrag och innehåll.

Invånarperspektiv

Den kommunala organiseringen av nämnder och verksamheter har ingen direkt påverkan på invånare. Hur en nämnd och/eller förvaltning väljer att genomföra uppdrag påverkar invånare.

Hållbarhetsperspektiv

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Lagstiftning och kommunala styrdokument

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Remissyttrande

Området har beaktats men inte bedömts tillföra ärendet något ytterligare underlag.

Behandlad enligt MBL 2023-04-27

Informerad enligt MBL 2023-04-27. Se protokoll som bilaga.

Beslutets genomförande

Ett beslut om förändrad förvaltningsorganisation kommer att innebära arbete med risk- och konsekvensanalys, MBL-förhandlingar och informationsmöten med berörda och fackliga parter.

Befintliga styrdokument i form av reglementen, arbetsordningar och delegationsordningar kommer därefter att revideras

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen har i bilaga belyst olika scenarier som underlag för beslut. Varje beslut utöver återinrättande av tidigare nämndsorganisation innebär att förvaltningsorganisationen behöver förändras. Det finns inget i materialet som visar hur den rätta organisationen för en enskild kommun ska organiseras. Varje organisation har för- och nackdelar och varje förändring innebär en möjlighet att belysa förbättringar samtidigt som det tar av verksamhetens resurser.

Organisering av Kultur och fritid i Ale kommun

Sedan beslutet om att ta bort kultur- och fritidsnämnden fattades av fullmäktige har verksamheten genomlysts och tittat på risker och möjligheter med alternativ organisering. Parallellt finns ett genomlysningsuppdrag för all kommunal verksamhet vilket gör att uppdragen bitvis liknar varandra.

Nationell jämförelse

De tjugo kommuner som är närmast Ale kommun i storlek har granskats utifrån organisering, areal och kostnad per invånare. Det finns inga tydliga samband mellan organisation samt befolkningsstorlek och resurstilldelning/kostnad. Inte heller är kommunens areal avgörande. Ett mönster är att kommuner med nya större anläggningar som simhallar, hockeyrinkar eller liknande har högre kostnader. Större kulturanläggningar har ofta hel eller delvis kostnadstäckning via regionala medel vilket gör att de inte syns i den kommunala budgeten. Kvalitet och upplevd nöjdhet går inte att jämföra utifrån nationella tal då alla kommuner inte genomför kundundersökningar.

Tabellen nedan innehåller de kommuner som i Kolada redovisas som liknande avseende socioekonomi samt Eslöv som är en av Ales tvillingkommuner på övergripande nivå.

	Befolkning	Area	Skattesats	Politisk org	Andel av driftbudget Kultur	Andel av driftbudget Fritid
Ale	32354	332	21,87		1,4	2,9
Bollebygd	9700	264	21,59	UBN	1	0,7
Eslöv	34727	425	20,54	KoFN	1,9	2,8
Håbo	22000	187	21,09	KoFN	1,5	2,9
Kungälv	49068	365	21,44	Inga nämnder	1	2,3
Stenungssund	27870	301	21,64	Inga nämnder	1,6	3,6
Tyresö	49214	100	19,5	KoFN	1,4	3
Vaggeryd	14854	858	21,49	KoFN	1,4	2,1
Vårgårda	12268	441	21,21	KS	1,3	1,5

Kostnader samt intäkter per invånare för Kultur respektive Fritid

Observera att i Ale kommun har hela kostnaden för drift av idrottshallar belastat Fritid. I de flesta kommuner delas kostnaden mellan Utbildning och Fritid 65/35. För Ale innebär det att kostnaden per invånare bör minskas med 300 kr vilket då motsvarar en kostnad per invånare på 1674 kr.

Kultur	Bollebygd	Kungälv	Tyresö	Vårgårda	Vaggeryd	Ale	Håbo	Stenungsund	Eslöv	Riks
Kostnad per inv	667	719	932	937	953	967	1041	1147	1327	1393
Intäkt per inv	29	50	94	110	98	71	114	203	77	159
Fritid										
Kostnad per inv	458	1602	2006	1097	1444	1974	2058	2575	1985	1843
Intäkt per inv	28	297	90	82	85	79	92	381	161	203

En viktig aspekt vid val av organisering är Ale kommuns syfte med verksamheten. Kulturskola kan betraktas som en förlängd del av skolan eller som en fritidssysselsättning tillsammans med till exempel föreningsliv och idrott. Fältverksamhet och mötesplatser för unga kan uppfattas som förebyggande inom socialtjänst eller som främst främjande verksamhet.

Ett sätt att betrakta ansvarsfördelningen mellan olika verksamheter inom social hållbarhet illustreras nedan.

Den generella primärpreventiva nivån avser t.ex allmän grundskola för alla barn, generell vaccination och information, allmän och riktad. Verksamheter har som uppdrag att främja goda möjligheter för barn och unga.

Sekundärprevention handlar om att identifiera risker och motverka samt rehabilitering. Här spelar forskning om risk och friskfaktorer roll. Insatser från elevhälsa, fältverksamhet och riktad fritidsverksamhet placeras här.

Den tertiärpreventiva nivån består av individuella insatser i form av vård och behandling inom främst socialtjänst men även särskilda anpassningar inom skola.

Polis och socialtjänst kan sägas ha huvudansvaret för riktade individuella insatser till barn och unga som är i en livsfas med negativ utveckling medan skola och fritid ska vara de verksamheter som ger generellt stöd för att barn och unga ska utvecklas gynnsamt.

	Utbildning	Socialtjänst	Fritid	Polis
Primärförebyggande Generellt förebyggande= främjande				
Sekundärförebyggande Tidig upptäckt Motverka riskfaktorer= förebyggande				
Tertiärförebyggande Riktad insats Behandling Individuell				

Risker och möjligheter med organisationsförändring

Alla organisationsförändringar har risker och möjligheter. Dock innebär förändringen i sig en period av lägre produktivitet och risk för högre kostnader då förändring påverkar medarbetare på olika sätt. Samtidigt kan nya perspektiv innebära att brister synliggörs tillsammans med nya möjligheter.

Offentlig verksamhet har i många studier betraktats utifrån olika styrprincipers påverkan på resultatet. Under 20 år har forskare tittat på de verksamheter som lyckas bäst utifrån nöjda kunder, nöjda medarbetare och gott resultat. Bland verksamheterna finns både privata och offentliga organisationer. I denna forskning finns fem ledande principer – 1. behovs- och syftesdrivna, 2. ledarskap, 3. motiverade medarbetare, 4. ständiga förbättringar samt 5. värdeskapande processer och nätverk. Hur en verksamhet är organiserad har inte avgörande påverkan på resultatet om inte organiseringen i sig skapar brister i processer, dålig arbetsmiljö eller motverkar förbättringar.

Den demokratiska styrningen och logiken är en väsentlig del av hur kommuner organiseras. De verksamheter som ska bedrivas inom kommunen engagerar både allmänhet och förtroendevalda i olika grad. Verksamheten är omfattande och komplex. Riskerna med stora organisationer är att mindre verksamheter blir ”glömda” eller att det främjande arbetet får stå tillbaka för den lagtvingande myndighetsdrivna. Å andra sidan kan små organisationer innebära att både verksamhetsledning och nämnd detaljstyr utifrån personligt engagemang och att den yttersta intressenten dvs den som använder tjänsten eller som via skatt finansierar verksamheten hamnar i skymundan. Ett annat perspektiv är att under ekonomiskt gynnsamma omständigheter tider möjliggöra för projekt, nya uppdrag mm och när ekonomin innebär begränsningar kunna prioritera det viktigaste och lagstyrda. Detta kan dock ur demokratiskt perspektiv uppfattas som t.ex svek mot vallöften eller borttagande av förmåner vilket är en kommunikativ svårighet.

Sökandet efter den rätta organisationen är med största sannolikhet inte meningsfullt. Sveriges 290 kommuner har alla perioder av organisationsförändringar utan att för den skull kunna beteckna sig som effektivast, mest värdeskapande eller ekonomiskt hållbarast i en nationell jämförelse. I forskningen kring Sveriges bästa verksamheter finns offentliga verksamheter men ingen hel kommun. Det verkar inte som om organiseringen i sig är avgörande för kvalitet. En organisationsförändring kan dock synliggöra alternativa arbetsformer och nya idéer kan generera förbättringar.

Det lokala perspektivet

Kultur- och fritidsförvaltningens verksamheter

Kultur och fritid består av:

- Förvaltningschef samt en verksamhetsutvecklare
- Kultur – bibliotek samt kulturskola
- Fritid – anläggnings- och arrangemangsstöd, öppen ungdom och fält

Inom Kultur och Fritid finns funktioner om cirka 10 medarbetare som ger olika typer av service till kunder i kommunens anläggningar såsom föreningar, företag, teaterbesökare och motionärer. Teamet är schemalagt och finns tillgängligt mellan kl. 06.00 och 22.30 vardagar och helger. Deras arbetsuppgifter är många och rymmer bland annat:

- Värdskap
- Biljetthantering
- Kassa
- Säkerhet
- Badvakt
- Beställningar
- Viss lokalvård
- Lokalplanering
- Remissvar planärenden
- Projektstöd
- Tillsynsärenden
- Reningsverk/kemikaliehantering
- AV-teknik
- Scenteknik
- Ismaskin
- **Grönytevärd**
- **Transporter**
- **Lås/larm**
- **Belysning**

De fyra markerade typerna av arbetsuppgifter har karaktär av *drift och underhåll* och motsvarar drygt 15 procent av en tjänst i snitt. Liknande arbetsuppgifter finns också inom andra förvaltningar.

Genomlysning

Kultur och fritidsförvaltningen har under sin genomlysning identifierat arbetsuppgifter som görs på flera ställen inom Ale kommun, otydliga ansvar och roller samt i en matris beskrivit risker och möjligheter ur organisatoriskt perspektiv

Arbetsuppgifter som är av likartad karaktär/liknande typ som idag är uppdelade/utförs på flera olika enheter i kommunens organisation

- Folk- och skolbiblioteken är integrerade fysiskt på vissa platser i Ale, men utgör två separata organisationer reglerade i olika lagstiftning.
- Anläggnings- och arrangemangsstöd utför liknande uppgifter som serviceförvaltningen. Skillnaden är kultur och fritids spetskompetens i frågor som rör anläggningar och föreningsliv samt tillgängligheten kvällar och helger då fritidsaktiviteter och föreningslivets verksamheter sker. Kompetens inom AV-teknik är också unik för teamet.
- Ansvaret för handläggning av föreningsbidrag är uppdelat på två verksamheter, verksamhet kultur och verksamhet fritid. Bakgrunden är verksamheternas olika kompetenser om fritids- och idrottsföreningar respektive kulturföreningar.
- Lokalbokningen utförs idag på tre förvaltningar.
- Fältgruppen utför främjande och förebyggande insatser som är besläktade med arbete som utförs inom socialtjänsten.
- Enheten för öppen ungdom samverkar med skolorna för att effektivt nyttja resurserna och skapa mervärde i öppen ungdoms uppsökande verksamhet. Förebyggande arbete utförs också delvis av t.ex. elevhälsan.

Ansvarsområden där sektorn i relation till andra i kommunens organisation upplever otydliga roller och ansvar

- Det finns en upplevd avsaknad av tydlighet i ansvar avseende stödfunktioner som lokalvård och vaktmästeri. Det bedöms påverka verksamheterna, medborgare och föreningar.
- Flera verksamheter har ett stort behov av stöd i marknadsföring och kommunikation ut mot medborgare. Det finns en upplevelse av otydliga roller och ansvar i kommunikationsinsatser.
- Sektorns roll i samhällsbyggnadsprocessen är oklar och skulle kunna nyttjas mycket mer.
- Processen för felanmälan upplevs otydlig och tillräcklig tillgänglighet till åtgärd vid felanmälan kvällar och helger när kultur- och fritidsverksamheterna har behov saknas.

Unikt för sektorn

- Sektorns lovverksamhet i egen regi och i samverkan med föreningslivet och dess positiva effekter är unikt.
- Att enbart biblioteksverksamheten är lagreglerad är unikt. Det innebär samtidigt att verksamhet som inte är lagreglerad kan bli en budgetregulator i det fall verksamheten samorganiserar med socialtjänst eller utbildning
- Tillgängligheten kvällar och helger då det finns få andra kommunala verksamheter som har öppet. För barn och unga innebär det att kommunens samlade verksamheter täcker stor del av den vakna tid då de har behov av sysselsättning.
- Förvaltningens kunskap om fritids- och föreningsanläggningarna liksom servicen till föreningarna.
- Bred kompetens inom dans, teater, scenkonst, musik med mera finns ingen annan stans i kommunens organisation.

Åtgärd	Möjlighet	Ökad kundnytta	Risk	Minskad kundnytta	Kundnytta med annan org
Sammanslagning verksamheter av typen anläggningar & vaktmästeri	Enklare schemaläggning Enklare vid sjukfrånvaro Fler som delar på obekvämtid	Ökad tillgänglighet	Minskad specifik kompetens Motstånd i personalgrupper Sänkt kvalitet i utförandet Svårare att rekrytera Sämre träffsäkerhet i investeringar	Lägre kvalitet i servicen till föreningar och allmänhet	+/-
Sammanslagning av biblioteksverksamhet	Enklare schemaläggning	Bättre service till skolans elever	Sämre kvalitet Budgetregulator Minskad utlåning Sammanblandning av olika lagstiftning	Sämre kvalitet i folkbibliotek Lägre tillgång till bibliotekarier	-

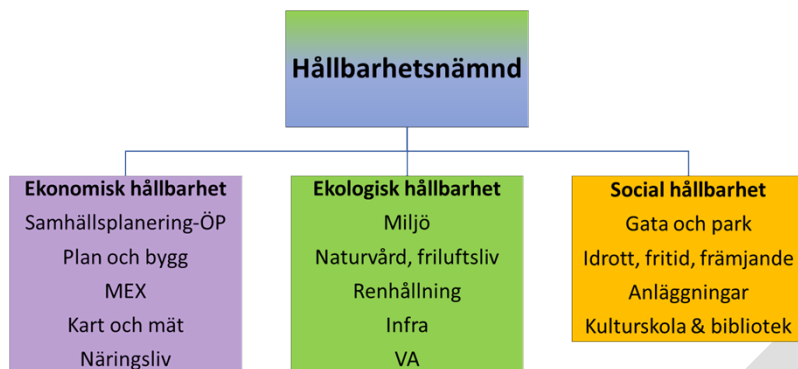
Kulturskola organiserad under Utbildning	Enklare lokalnyttjande	Ökad tillgänglighet till lokaler	Lägre kompetens i förvaltningsledning Budgetregulator Kulturskolan tappar sin särart Svårare att samverka med fritid och anläggningar	Färre samarrangemang Lägre kvalitet i utbud	-
Kulturstab organiserad under t.ex. Service	Större tillgång till vaktmästeri		Lägre kompetens i förvaltningsledning Svårare att rekrytera Svårare att samverka med fritid och anläggningar	Färre arrangemang Färre samarrangemang Mindre utbud	-
Öppen ungdom organiserad under utbildning	Kortare samverkansvägar	Mer service kl. 12-16	Lägre kompetens i förvaltningsledning Budgetregulator Sämre styrning och ledning Svårare att samverka med fritid och anläggningar	Sämre service kl. 16-22 Minskad tillgänglighet kvällstid	-
Fältsekreterare övergår till Socialtjänst	Förenklad samverkan med Socialtjänsten	Snabbare till insats från socialtjänst	Budgetregulator Försvårar samverkan med skola, polis, fritid etc. Sämre styrning och ledning	Socialtjänst kan göra att ungdomar drar sig för kontakt Sämre möjlighet att nå ut till ungdomar via Fritid	-

Alternativ organisering

Alternativ 1

Kultur och fritid hålls samman i sin helhet och organiseras under någon av kommunens nämnder eller styrelsen. Det naturligaste alternativet sett till övriga svenska kommuner är att återgå till samorganisering under utbildningsnämnden men organisering inom samhällsbyggnadsnämnd, socialnämnd, servicenämnd eller kommunstyrelse kan vara tänkbara alternativ. Verksamheten kan inkorporeras som en verksamhetsgren under förvaltningschef eller initialt hanteras som en egen förvaltning där nämnd eller särskilt utskott styr via delat ledarskap hos förvaltningschefer. Verksamheterna kan då över tid hitta en ny form.

Exempel som kan utmana tanken – Samhällsnämnd/Hållbarhetsnämnd som alternativ till nuvarande Samhällsbyggnadsnämnd med inslag av kultur och fritid samt näringsliv

Alternativ 2 tabell med ytterligare uppdelning

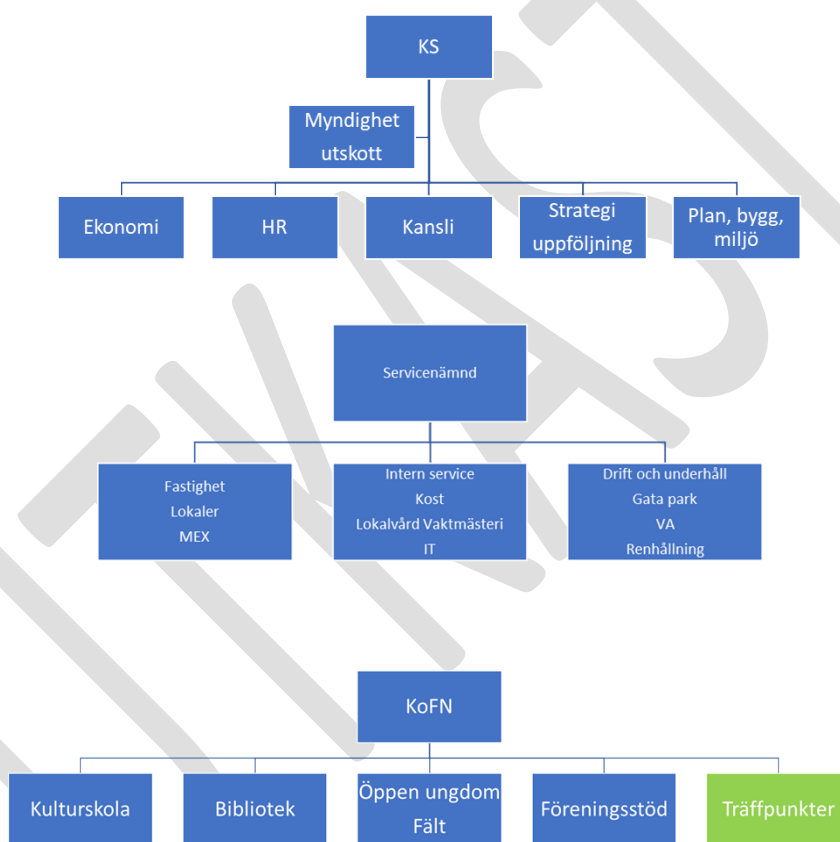
Verksamheten inom nuvarande Kultur- och fritid delas upp och organiseras under flera olika nämnder. Uppdrag inom allmänskultur kan organiseras inom kommunstyrelsen då allmänskultur och besöksnäring kan ses närliggande näringslivsuppdraget

Utbildningsnämnd – Kultur- och utbildningsnämnd	
Alt 1	Alt 2
<ul style="list-style-type: none"> • Bibliotek • Kulturskola • Öppen ungdom • Allmänskultur 	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliotek
Service-nämnden – Service- och fritidsnämnd	
Alt 1	Alt 2
<ul style="list-style-type: none"> • Anläggnings- och arrangemangsstöd 	<ul style="list-style-type: none"> • Anläggningar
Socialnämnden – Social- och främjandenämnd	
Alt 1	Alt 2
<ul style="list-style-type: none"> • Fält 	<ul style="list-style-type: none"> • Kulturskola • Öppen ungdom • Fält • Allmänskultur

Alternativ 3

Kultur och fritidsnämnd återinförs i Ale kommun. Verksamhet avseende lokaler dvs bokning, drift och skötsel kan flyttas till Servicenämnd. En möjlighet är att flytta in kommunens träffpunkter/mötesplatser för att nyttja lokaler optimalt och möjliggöra möten över åldersgränser.

För att bibehålla nuvarande antal nämnder flyttas allt utförande inom Samhällsbyggnad till servicenämnden och myndighetsutövning flyttas till kommunstyrelsen och hanterar det som är möjligt att delegera inom ett myndighetsutskott. Organiseringen innebär att behov av jävsnämnd försvinner då kommunens ägande och myndighetsutövning separeras.

Alternativ 4

Ale kommun återgår till den organisering av nämnder som gällde före valet 2022. Det innebär en kompletterande budgetpost för arvoden.

Alternativ 5

Organisera om de befintliga nämndernas ansvar så att varje nämnd får uppdraget att hantera

en verksamhet som har direkt påverkan på minst en annan nämnds område. Syftet skulle vara att öka koncernansvaret inom varje nämnd. Exempel på verksamheter som har direkt påverkan över nämndgränserna är

- Kontaktcenter
- Öppen ungdom
- Familjecentral, Familjestöd och annan förebyggande verksamhet inom socialtjänst och utbildning
- Vaktmästeri
- Skötsel av grönytor
-

Alternativ 6

Organisera all verksamhet med målet att nämndernas uppdrag blir likvärdigt avseende omfång, både personal och budgetmässigt. I en sådan organisation kan eventuellt antalet chefer minskas då förutsättningarna för verksamhetscheferna är mycket olika i förvaltningarna.

I detta förslag kan kommunstyrelsen behålla sin roll utifrån det särskilda ansvar som ges via kommunallagen eller likställas i storlek med "facknämnderna". Siffrorna nedan är från årsredovisningen för 2022.

Nämnd/Styrelse	KS+KoF	UBN	SN	SerN	SBN
Personal	101+72	1250	919	262	128
Bruttokostnader 2022	158+90 mnkr	1208 mnkr	810 mnkr	387 mnkr	98+105 mnkr

Alternativet kan utformas så att servicenämnden, samhällsbyggnadsnämnden och kultur/fritid slås samman. Verksamheter som är förebyggande och främjande inom Utbildningsnämnden och socialnämnden kan överföras till den gemensamma "samhällsnämnden" för att ytterligare jämna ut omfånget per nämnd.

IFM - informations- och förhandlingsmöte

Plats Digitalt via Teams

Datum 2023-04-27

Tid 15.00-16.00

Parter

För arbetsgivarparten

Maria Reinholdsson, kommunchef

Malin Olsson, HR-chef

Carin Rödin Frisk, sekreterare

För arbetstagarparten

Andreas Antelid, DIK

Peter Eskilsson, Naturvetarna

Jenny Johansson, Sveriges Lärare

Tomas Eliasson, Sveriges Lärare

1 Allmän information (i enlighet med MBL § 19)

a) Föregående anteckningar

Föregående mötesanteckningar godkänns och läggs till handlingarna.

b) Aktuellt från förvaltningsledningen

Maria Reinholdsson informerar om punkter från senaste mötet med förvaltningsledningen, bland annat;

Budget 2024 – inflation, bränslekostnader, löneavtal och vikande befolkningsutveckling. Intäkter möter inte kostnader.

Återremiss på investeringsbudget i sin helhet. Räntekostnader påverkar investeringsbudget.

William Holm – Hur ser SKR på budgetutrymme för löneökningar ut?

Enligt Maria har SKR varit noga med att vi behöver tänka oss för. Många arbetsgivare använder lönetillägg för att locka över personal, så SKR är återhållsamma. Inflationen är hög och svenska kronan ligger lågt, vilket bland annat innebär att det är mycket dyrt att importera varor.

c) Information från organisatoriska översyner

Maria Reinholdsson informerar om att Ale kommun igår träffade förbundsdirektören för RSG (Räddningstjänst storgöteborg) för att diskutera om BORF ska ingå i förbundet. Kommunen kommer att få en rapport och Maria har efterfrågat en tidplan. Rapporten kommer att vara ett underlag för beslut om att ansöka om medlemskap eller ej. Efter beslut kommer ställning att tas till om BORF ska gå med eller ej. Beslut och tidplan kommer att diarieföras.

Maria informerar om underlag, arbetsmaterial, gällande kultur och fritid. Sex olika alternativ har tagits fram, allt från att fördela verksamheter utifrån nuvarande nämnder till att återinrätta nämnden. Det är ett helt politiskt beslut till sist. Maria är, tillsammans med förvaltningschefen med flera, ansvarig för att ta fram underlaget. Efter kommunstyrelsens arbetsutskotts möte nästa vecka kommer det att framgå i vilken riktning det går.

d) Delårsrapport

Just nu har Ale kommun ett överskott utöver det beräknade budget i balans som innebär överskott om 4 % vilket kommunen behöver ha för att undvika att låna för investeringar. Två nämnder prognostiserar underskott. Arbetet med att få en budget i balans är påbörjat. Kommunstyrelsen har kostnader som kommer i sjuk, friskvårdsbidraget är ett sådant exempel. Ny skatteprognos inför 2024 redovisas imorgon. Vi har fått något ökade statsbidrag, dock har kostnader på kostenheten, elkostnaden per kWh fördubblats och pensionskostnaderna ökat. Men det ser ut som om kommunen kommer att klara en budget på helåret.

e) Bok – Sveriges bästa verksamheter - genomlysningen

Boken bygger på fem grundprinciper;
Behovs- och syftesdriven.
Värdeskapande processer och nätverk.
Vi leder. Ledningen kan bestå av att vi har ett ramverk. Styrelsen har gett tydliga ramar, chefer tagits bort.
Vi ska vara motiverade.
Jobba mot ständiga förbättringar.

I Ale har det bestämts att vi ska jobba mot ständiga förbättringar och förbättringsteam ska skapas.

Enligt Maria Reinholdsson är det en lättläst bok om cirka 200 sidor och kommunen har köpt in ett antal böcker för utlåning till den som är intresserad.

För arbetsgivarparten

För Arbetstagarparten

Ort och datum	Ort och datum
Nödinge 2023-	Nödinge 2023-
Underskrift	Underskrift
Maria Reinholdsson	Andreas Antelid
	Peter Eskilsson
	Jenny Johansson
	Tomas Eliasson

Ale kommun
449 80 Alafors

Parter: GBJ Bygg Väst AB ./. Ale kommun

Målet gäller: överprövning enligt lagen om offentlig upphandling, LOU

Domstolen har fått in handlingar i målet. Handlingarna följer med detta brev.

Lämna ett yttrande till domstolen

Ni ska lämna in ett skriftligt yttrande där ni bemöter det som står i handlingarna. Domstolen måste ha yttrandet **senast den 9 oktober 2023**. När tiden har gått ut kan domstolen komma att avgöra målet, även om något svar inte kommit in.

När ni skickar in yttrandet

Uppge ert namn, målnummer 11108-23 och det telefonnummer som ni kan nås på. Lämna också e-postadress, så att vi framöver kan skicka handlingar i målet via e-post.

Skicka gärna in handlingarna till domstolen digitalt, helst i PDF-format. De behöver då inte lämnas på annat sätt. På www.domstol.se/skickadigitalt finns information om hur ni kan lämna in handlingar digitalt.

Har ni frågor?

På webbplatsen finns information om domstolen och om handläggningen. Kontakta oss gärna vid frågor – ni når oss via e-post forvaltningsrattenigoteborg@dom.se eller per telefon 031-732 70 00.

Birgitta Johansson

Bifogade handlingar: aktbilaga 1

Sida 1 (av 1)

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Sten Sturegatan 14

Telefon
031 - 732 70 00

Öppettider
måndag–fredag
08:00–16:00

Postadress
Box 53197
400 15 Göteborg

E-post
forvaltningsrattenigoteborg@dom.se

Webbplats
www.forvaltningsrattenigoteborg.domstol.se

Förvaltningsrätten i Göteborg
Skickas endast via e-post

Kalmar den 2 oktober 2023

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG
Avd. 3

INKOM: 2023-10-02
MÅLNR: 11108-23
AKTBIL: 1

ANSÖKAN OM ÖVERPRÖVNING

SÖKANDE

GBJ Bygg Väst AB, 559025-0188, ("GBJ").

Ombud för 1 och 2: Advokaterna Peter Savin och Malin Kulander, Advokatfirman Glimstedt.

UPPHANDLANDE MYNDIGHETER

Ale Kommun, 212000-1439, ("Kommunen").

UPPHANDLING

Ombyggnation av kommunhus till utbildningsverksamheten, KSEKO2023/75.

SAKEN

Överprövning av offentlig upphandling.

Advokatfirman Glimstedt Kalmar HB

Skeppsbrogatan 49
392 31 KALMAR
Tfn 0480-44 28 40

Kungsbron 5
371 33 KARLSKRONA
Tfn 0455-36 39 39

Org.nr 969611-6368

www.glimstedt.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	YRKANDEN.....	3
2	RÄTTSAKTA I SAMMANDRAG.....	3
3	BAKGRUND.....	3
4	RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER	4
5	LIDBERGS ANBUD UPPFYLLER INTE SAMTLIGA OBLIGATORISKA KRAV	5
6	HANSSONS ANBUD INNEHÅLLER UTTRYCKLIGA RESERVATIONER	5
7	GBJ HAR LIDIT SKADA	8

BILAGEFÖRTECKNING

Bilaga 1	Upphandlingsdokument 2023-05-30.
Bilaga 2	Tilldelningsbeslut 2023-09-21.
Bilaga 3	Lidbergs referensuppdrag.
Bilaga 4	Hanssons anbud.
Bilaga 5	Frågor och svar.

1 YRKANDEN

GBJ yrkar att förvaltningsrätten ska besluta om rättelse av upphandlingen på så sätt att en ny prövning av inkomna anbud ska genomföras.

2 RÄTTSAKTA I SAMMANDRAG

2.1 Av anbudet med lägsta pris. Lidbergs anbud, framgår inte, i strid med kommunens uttryckliga och obligatoriska krav, att av Lidberg åberopade referensuppdrag motsvarar en slutförd totalentreprenad.

2.2 Anbudet med näst lägsta pris, Hanssons anbud, innehåller uttryckliga reservationer från av Kommunen uppställda förutsättningar i upphandlingen i inte mindre än fyra enskilda avseenden.

2.3 Eftersom varken Lidbergs eller Hanssons anbud överensstämmer med upphandlingsdokumenten borde anbuderna inte ha kvalificerats i upphandlingen. Kommunens förfarande att trots detta kvalificera anbuderna utgör ett upphandlingsfel.

2.4 Kommunens upphandlingsfel medför att GBJ riskerar att lida skada eftersom GBJ, näst efter Lidberg och Hansson, lämnade anbudet med lägsta pris.

3 BAKGRUND

3.1 Kommunen genomför en upphandling enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU avseende ombyggnation av delar av Alafors kommunhus till undervisningslokaler.¹

3.2 I upphandlingen inkom sju anbud. Samtliga anbud är kvalificerade för utvärdering. Anbuderna utvärderas utifrån lägsta pris, AFB.63.

¹ **Bilaga 1** – Upphandlingsdokument 2023-05-30.

3.3 Enligt tilldelningsbeslut den 21 september 2023² avser Kommunen att tilldela kontraktet till C. Lidberg Bygg AB, ("Lidberg"), som lämnade det anbud med lägst pris.

3.4 Hansson & Söner Entreprenad AB, ("Hansson"), lämnade det anbud med andra lägsta pris och GBJ lämnade anbudet med tredje lägsta pris.

4 RÄTTSLIGA UTGÅNGSPUNKTER

4.1 En upphandlande myndighet ska enligt principen om likabehandling behandla alla leverantörer lika och ge dem lika förutsättningar att delta i upphandlingen. I enlighet med denna princip får den upphandlande myndigheten inte efterge eller bortse från obligatoriska krav som uppställs i förfrågningsunderlaget (se bl.a. HFD 2016 ref. 37).

4.2 EU-domstolen har därutöver slagit fast att det med hänsyn till principen om likabehandling krävs att samtliga anbud är förenliga med bestämmelserna i kontraktshandlingarna för att garantera en objektiv jämförelse av anbuderna. Detta skulle inte uppfyllas om anbudsgivare tilläts avvika från grundläggande bestämmelser i kontraktshandlingarna genom förbehåll, med undantag för de fall då dessa bestämmelser uttryckligen ger denna möjlighet (mål C-243/89 Kommissionen mot Danmark, punkt 37 och 40).

4.3 Av lagkommentaren till lagen om offentlig upphandling³ framgår följande.

"Anbud som inte överensstämmer med upphandlingsdokumenten är inte jämförbara med anbud som överensstämmer med upphandlingsdokumenten. Om ett anbud avviker från upphandlingsdokumenten vad gäller villkor, reservationer och förbehåll ska anbudet därför inte utvärderas."

² Bilaga 2 – Tilldelningsbeslut 2023-09-21.

³ Rosén Andersson m.fl., Lagen om offentlig upphandling – En kommentar, JUNO 2020-12-28, kommentaren till 16 kap.

4.4 Ett anbud som innehåller sådana avvikelser, i form av förbehåll eller reservationer, är därmed att betrakta som orent och ska förkastas.

5 LIDBERGS ANBUD UPPFYLLER INTE SAMTLIGA OBLIGATORISKA KRAV

5.1 I AFB.623 ställer Kommunen krav på att anbudsgivaren ska beskriva två slutförda entreprenaduppdrag. Kravet har följande lydelse.

2. Två referenser
 Anbudsgivaren ska beskriva två slutförda entreprenaduppdrag (olika org.nr).
 Referensuppdragen får inte vara äldre än fem år och det ska framgå av referensuppdragen att dessa motsvarar en slutförd totalentreprenad.
 Bifoga till ert anbud:
 Namn på referensobjektet
 Beställares namn
 Tidsperiod då uppdragen utfördes
 Namn, telefon (direktnummer) och personlig e-post till referent

5.2 Av de referensuppdrag Lidberg har åberopat⁴ framgår inte, i strid med Kommunens uttryckliga krav, om åberopade referensuppdrag avser totalentreprenader.

5.3 Eftersom Lidbergs anbud inte uppfyller samtliga obligatoriska krav i upphandlingen borde anbudet inte ha kvalificerats av Kommunen, jfr HFD 2016 ref 37. Kommunens förfarande att trots detta kvalificera Lidbergs i upphandlingen utgör ett upphandlingsfel.

6 HANSSONS ANBUD INNEHÅLLER UTTRYCKLIGA RESERVATIONER

6.1 Av Hanssons anbud⁵ framgår följande.

⁴ Bilaga 3 – Lidbergs referensuppdrag.

⁵ Bilaga 4 – Hanssons anbud.

Förutsättningar och förtydliganden

- Vi förutsätter att vi får fritt tillhandahållet manskapsutrymmen, el & vatten.
- Konstruktionsförstärkningar ingår endast med lokala förstärkningar vid nya ventilationschakt.
- Option enligt PM för styr är 950 000 kr.
- Rivning och hantering av miljöfarligt avfall ingår ej.
- Vi före en eventuell beställning får klarlägga omfattning och övriga förutsättningar för vårt pris.

- 6.2 Den ovan inklipta texten utgör i fyra enskilda avseenden var för sig uttryckliga reservationer från de krav och förutsättningar Kommunen har ställt i upphandlingen.
- 6.3 Anbud som inte överensstämmer med upphandlingsdokumenten är inte jämförbara med anbud som överensstämmer med upphandlingsdokumenten. Om ett anbud avviker från upphandlingsdokumenten med avseende på villkor, reservationer och förbehåll ska anbudet därför inte kvalificeras och utvärderas.
- 6.4 Hanssons anbud utgår från att bolaget får ”fritt tillhandahållet manskapsutrymmen, el & vatten”. I AFG.11 anger Kommunen däremot att entreprenören bekostar bl.a. bodar, d.v.s. ”manskapsutrymmen”. Detsamma gäller med avseende på vatten. I AFG.142 anger Kommunen att utnyttjande av vatten kan ske på entreprenörens egen risk inom ramen för befintliga installationer samt att ”entreprenören svarar för kostnaderna för alla erforderliga ledningar, kopplingar, anslutningar o dyl”. Hanssons reservationer i dessa avseenden strider följaktligen mot villkoren i upphandlingen.
- 6.5 När det gäller konstruktionshandlingar framgår av den tekniska utredning Kommunen har tillhandahållit att den befintliga stommen behöver förstärkas. Omfattningen av förstärkningsåtgärderna var en oklar förutsättning i kalkylarbetet. En anbudsgivare efterfrågade därför ett förtydligande av vilken omfattning anbudsgivarna borde utgå från vid denna

beräkning. Av Kommunens svar framgår att det åvilar anbudsgivarna att ta fram en lösning samt att kostnaden ska ingå i anbudet.⁶

Fråga 10

Frågan besvarades 2023-08-11

Hur är tanken att hantera förstärkningen av stommen enligt den tekniska utredningen? Är det möjligt att komplettera ffu med en mängd alternativt principlösning, eller är detta något som ska hanteras senare i projektet och därmed inte prissättas i upphandlingen?

Entreprenören ska ta fram en lösning enligt beräkningar som ligger i FFU och räkna på dem. Förstärkningens kostnad ska ingå i anbudet.

- 6.6 Följden av kommunens svar är att det ensamt åvilar anbudsgivaren att bedöma och beräkna kostnaden för de förstärkningsåtgärder som krävs. Om det under entreprenörens detaljprojektering eller under entreprenadens framdrift visar sig att entreprenörens kalkyl har utgått från en otillräcklig förstärkning, exempelvis uteslutande lokala förstärkningar, är entreprenören inte berättigad till någon tillkommande ersättning. Hanssons reservation ”Konstruktionsförstärkningar ingår endast med lokala förstärkningar vid nya ventilationsschakt” medför följaktligen en annorlunda riskfördelning än vad Kommunen har avsett. Reservationen medför att om sådana lokala förstärkningar som Hansson reserverar sig för visar sig otillräckliga är det Kommunen, i stället för Hansson, som tvingas bära den tillkommande kostnaden.
- 6.7 I GBJ:s anbudskalkyl utgick GBJ, till skillnad från Hansson, från en fullständig förstärkning av stommen och inte enbart lokala förstärkningar. Om GBJ hade gjort motsvarande reservation som Hansson gjort hade GBJ kunnat lämna ett betydligt lägre anbudspris. Hanssons reservation utgör därmed ett tydligt exempel på när anbudet i upphandlingen inte blir jämförbara, eftersom Hanssons anbud till följa av reservationen avviker från upphandlingsdokumenten.
- 6.8 Även Hanssons reservationer avseende hantering av miljöfarligt avfall liksom reservationen ”Vi före en eventuell beställning får klarlägga omfattning och övriga förutsättningar för vårt pris” medför att anbudet även

⁶ Bilaga 5 - Frågor och svar.

i dessa avseenden inte överensstämmer med de förutsättningar Kommunen har uppställt i upphandlingsdokumenten.

7 GBJ HAR LIDIT SKADA

7.1 Som framgått ovan ska varken det anbud som lämnade lägst eller näst lägst pris i upphandlingen kvalificeras. GBJ lämnade det anbud med tredje lägsta pris. Vid en korrekt utvärdering av anbuderna från Hansson och Lidbäck skulle följaktligen GBJ ha tilldelats kontraktet i upphandlingen. De ovan redovisade upphandlingsfelen medför att GBJ lider eller riskerar att lida skada i den mening som avses i 20 kap. 4 § LOU.

7.2 Det finns därför förutsättningar för ett ingripande i enlighet med GBJ:s yrkande.

Kalmar som ovan

Peter Savin

Advokat, delägare
Tel. 0480 44 28 48
peter.savin@glimstedt.se

Malin Kulander

Advokat, delägare
Tel. 0480 44 28 49
malin.kulander@glimstedt.se